



PREMS  
CORONA

# flordecard

Sant Llorenç des Cardassar \* Novembre del 2005 \* núm. 331





## Informacions

Si exceptuam les primeres legislatures, en què n'Antoni Sansó, en representació del PSM, informava periòdicament de les seves actuacions, i també l'etapa del NIU, sol esser costum entre els partits polítics locals només mostrar cara davant la gent quan s'atraquen les eleccions. Sembla com si en haver aconseguit el vot ja no se'n recordassin més que havien promès transparència i no tornen posar en marxa la màquina del partit fins que els convoquen de bell nou a les urnes. Ja hem dit altres vegades que no ens agrada aquesta postura, ja que la gent hauria de saber en tot moment el que pensen els partits dels problemes que van sortint en el poble, per poder valorar tota la seva trajectòria i no només a l'hora de fer promeses que normalment no solen complir.

Darrerament, però, ha sortit una altra excepció: el Partit Popular, que més o manco cada mig any treu un fullet on explica a la seva manera el que creuen que han aconseguit per al poble les seves regidores. Aquest mes passat també han fet una informació pública a la rectoria, a la qual presidiren la taula el conseller de Cultura Francesc Fiol i el portaveu del PP al Consell Fernando Rubio. Des d'aquí els volem donar l'enhorabona per haver fet aquests actes informatius.

El que ja no ens sembla tan bé són els continguts d'aquestes informacions, ja que, segons el nostre punt de vista, moltes d'elles no es corresponen amb la veritat i estan plenes de demagògia. Per exemple: en el darrer tríptic que han repartit s'inclou una llarga llista d'inversions fetes a Sant Llorenç d'ençà que el Partit Popular ha recuperat el Govern de les Balears. El que no diu és que entre el 2004 i el 2005 s'han invertit, més o manco 600.000 euros, mentre que a Son Servera han estat 7.200.000, és a dir: en el poble veïnat -amb batle del PP- s'han gastat dotze vegades més que a Sant Llorenç. Per què no expliquen que el sistema de concedir ajudes depèn de si governen o estan a l'oposició?

En el mateix tríptic esmenten una inversió de 900.000 euros a l'escola de Sant Llorenç, però no diuen que va esser aprovada quan governava el Pacte de Progrés. En aquest sentit és curiós que també parlin de la ronda i les rotondes com una gran millora per al poble -que ho és-, però quan un llorençí es va queixar que li havien tallat el camí per anar a la seva finca, la nostra regidora li va contestar que era un projecte que venia de l'altra legislatura. Com quedam? Els aspectes positius se'ls apunten ells i els negatius els endossen al Pacte de Progrés?

També insten el Govern central a la compra de sa Punta de n'Amer, en un acte totalment demagògic, ja que si es duia a terme dirien que havia estat idea seva, i si no acusarien en Zapatero de no mirar pels nostres espais naturals. A més, tot això sense haver demanat als propietaris si la finca era venal.

L'opinió general de tot això és precisament la contrària de la que prediquen: no és que gràcies al Partit Popular s'aconsegueixen grans inversions per al poble, sinó que pel fet d'estar a l'oposició a Sant Llorenç han tancat l'aixeta i fan boicot a gairebé tot el que proposa l'Ajuntament. De fet, quan proposaren arreglar les estacions de Sant Llorenç i Son Carrió i la teulera, el Govern va optar per arreglar les pluvials de Cala Millor, quan aquesta inversió no era ni molt manco prioritària per als integrants de l'Agenda Local 21.

Repetim: enhorabona per informar a la gent, però un poc més d'esment amb la informació que es dona.

## Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Correu electrònic: flordecard@wanadoo.es

Telèfon: 971 569119

Publicitat: Ignasi Umbert: 670 355462

Novembre del 2005.

Número 331

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Marràcor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

Ignasi Umbert

## Col·laboren

Josep Cortès	Rotondes	Portada
	Els llimbs	7
	Batec	12
	Tal dia com avui	18
Guillem Pont	PCL	3
	Reflexionari	4
	Lliçons de coses	9
	Felipades	4
Felip Forteza	Demografia	5
Nicolau/Simonet	Llibres	6
Gabriel Nadal	Nota de premsa	8
Agenda Local 21	Església	10
Ignasi Umbert	Son Servera	11
EU-EV	Violència	17
Pere Santandreu	Coses a dir	13
Galmés/Port	Pocafarina	14
Pau Quina	Més enllà del batiport	16
PSM	Estatut	18
Ramon Rosselló	Història	19
Crom el Nòrdic	Filosofia	20
Margalida Fiol	Pàgina infantil	22
	El conte d'Andersen	23
Miquel Jordan	ELA	24
Miquel López	Estimar Mallorca	25
Joan Roig	Tertúlia de cafè	26
Xesc Umbert	El temps	27
Tomàs Martínez	Siau qui sou	28
Isabel Nicolau	Comptabilitat	
	Distribució	

## Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.



## El favor

El me van contar com a cosa certa, però ves a saber!, com alguns diuen *"qui manco hi sap és qui mes hi diu"*... per tant, té bé temps de ser mentida.

La qüestió és que...

En Bernat i n'Andreu en certa manera es coneixien, havien compartit diverses experiències didàctiques. Temps enrera havien fet feina a la mateixa escola. Sempre s'havien tractat amb cortesia i respecte... entre ells hi havia el que podríem dir un corrent de simpatia.

El temps i l'atzar havien fet, però, que trespassin carreranyes diferents. En Bernat "Marinero" va deixar l'escola i començà a treballar a les oficines d'una notaria. N'Andreu "d'en Tolet" s'havia dedicat a la política i era un d'aquells múltiples regidors permanents que solen habitar als nostres pobles.

Passats uns anys en Bernat va pensar que havia de menester un favor, una menudència administrativa, d'aquestes que sense gaire esforç et poden alegrar la vida i la butxaca; per això, de forma in-directa -per allò de fer el desmenjat amb talent o per no haver de deure res, ves a saber!-, a través d'un company comú, havia fet arribar la seva necessitat a n'Andreu.

N'Andreu segurament hagués fet el favor a qualsevol -per allò del clientelisme polític- però quan va saber que era per en Bernat, hi va posar potser encara més interès, tot recordant aquells vells temps de moments compartits i de la pressuposada empatia que, com a fil invisible els unia a través dels anys.

Com no podia ser d'altra manera en Bernat, s'havia mostrat content i satisfet per la resolució del tema, de la menudència administrativa que li havia satisfet el desig. I n'Andreu també, per allò d'haver pogut ajudar, sense costar-li res, a un conegut.

Com es de suposar n'Andreu no havia pensat mai que fer un favor a una persona, moltes vegades suposa entorpir el compliment del desig d'una tercera; i encara manco en aquest cas que era un simple

tràmit burocràtic on l'únic perjudicat en resultava l'Estat. Per això tothom content i així acaba la meitat del conte.

\*\*\*

Passaren mesos, potser anys... i mai més no s'havien tornat a veure en Bernat i n'Andreu.

Però vet aquí que un dia n'Andreu havia anat a Ciutat per feines i a dinar a un bon restaurant. Després va anar a estirar les cames una mica per acabar de fer la jornada... i amb això que es topa amb en Bernat que es passejava amb una dona. Es veren venir d'enfora i... -hola! -què tal?, com anam?, -això és sa meva dona!, -encantat!, -com vos va?, -mira mos han dit que sortien bonys i venim a trepitjar perquè no creixin!, -tot bé?, -una monada?... -molt bé ja mos vorem!, -adéu!, -adéu!... i continuen tots caminant, res d'anormal, una trobada cordial i rutinària, ara i aquí ben habitual.

Però n'Andreu va quedar "tocat". Encara no havia caminat dues dotzenes de passes i ja va començar a donar voltes al cap... sí, certament, no s'equivocava, en el moment de topar-se en Bernat portava la mà dreta a la butxaca i va tardar uns segons a treura-la; va dubtar, fins que va veure la mà de n'Andreu estirada no va reaccionar.

Això havia provocat, primer una sorpresa en n'Andreu, després desconcert i després de pensar-hi una mica decepció. Esperava una resposta més oberta i franca d'en Bernat. No havia esperat cobrar mai el favor fet temps enrera però tampoc no esperava haver de donar voltes al motiu d'un intuït rebuig: "es collons de s'ase!, fas un favor un i ja veus com le't paguen!" pensava reiteradament, una i altra vegada, fins al punt de mortificar-se realment.

Van haver de passar dies perquè la decepció interna de n'Andreu desaparegués del record present, i encara ara, pobret, no ho entén. Gairebé tira una depressió.

Amb el favor potser pensava haver guanyat un vot i ara s'adonava que no solament no havia guanyat res si no que, fins i tot havia perdut la sensació de tenir un amic. Aquell pressumpte fil d'empatia que els lligava des de feia anys s'havia romput. Ja no s'havien de menester.

I això és el que em contaren com a cosa certa. La predepressió de n'Andreu que li havia ocasionat, potser ben inconscientment, en Bernat.

Si tot fos ver, cosa que no sabrem mai -potser en Bernat aguantava alguna cosa a la butxaca!-, en certa manera es podria dir que en Bernat segurament tenia un caire de desagraït... i que n'Andreu calculava malament l'abast real dels seus favors polítics. O també que... (altres interpretacions del lector).



**1**

"No veim les coses tal com són, les veim com som nosaltres".

(Frase a l'entrada del Museu de la Ciència de San Francisco)

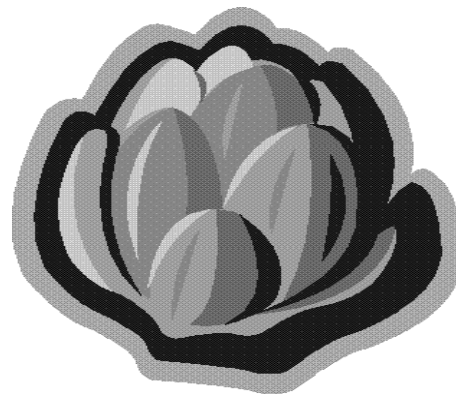
**2**

Ves per on, fins avui -30/11/2005- no he sabut que, abans els capellans no deien les misses en llatí i d'esquena a la gent, sinó que les deien en llatí i mirant cap al llevant (ad orientem) (Queden tantes coses per aprendre!) (Ha estat gràcies una sentència del TSJB referida a la propietat de la capella de Son Serra de Marina)

**3**

Un nou concepte es passetja per tertúlies de la ràdio i la premsa: el mileurista. "Es la persona que no guanya més de mil euros al mes".

Es veu que és una paraula que se li va ocórrer a Carolina Alguacil que en una carta a "El País" deia... "El mileurista és un jove llicenciat, amb idiomes, postgraus, màsters i cursets(...) que no guanya més de 1.000 euros. Gasta més d'un terç del seu sou en lloguer, perquè li agrada la ciutat. No estalvia, no té casa, no té cotxe, no té fills, viu al dia..."

**4**

Alerta!, m'acaben de dir que ben aviat mols d'aliments, per ser bons hauran de portar un afegit: el "Beneo" (paregut als aditius que ja coneixem com Omega-3, calci, aloe vera...).

Es veu que el Beneo són hidrats de carboni naturals ("fructants") que ara s'afegiran com a elements indispensables en iogurts, sucs, galetes...

D'altra banda "fructants" que sempre han format part de la nostra dieta per ser presents en gran quantitat de vegetals i fruites com ceba, porro, blat, all, plàtan, escarxofa...

**Guillem Pont**

## Felipades



Separa conceptes per unificar idees.

\*\*\*\*\*

\*\*\*\*\*

Ara ja puc obrir portes amb les mans dins la butxaca.

No podem parlar de paralel·lisme vertical.

**Blau, Felip Blau**

T'imagines un atac terrorista que fes desaparèixer el pont del tren?

\*\*\*\*\*

Si plou, alerta a no morir-te d'una banyada, com en Manolete.





## NAIXEMENTS



Cristina. La nostra enhorabona.

\* El 30 d'octubre va néixer a Sant Llorenç n'Hicham El-Miri, fill d'en Hassan i na Fàtima. Enhorabona.

\* El dia 27 d'octubre, a Sa Coma, va néixer n'Antonio Sanz Pérez, fill de n'Antonio i na Càrmen. Salut.

\* Dia 19 d'octubre va néixer a Son Carrió na Bàrbara Francesca Llull Saavedra, filla d'en Sebastià i na Maria Isabel. Enhorabona.

\* El 29 d'octubre va néixer a Sant Llorenç na Saray Torres Toro, filla d'en Joan i na Maria de las Nieves. Salut.

\* El 16 de novembre va néixer a Sant Llorenç en Joel Caldentey Febrer, fill d'en Miquel i na Margalida Sílvia. La nostra enhorabona.

\* El 15 de novembre, a Sant Llorenç, va néixer en Pep Toni Canet Vadell, fill d'en Josep i na Francesca Maria. Enhorabona.

## DEFUNCIONS

\* Dia 15 de novembre va morir a Sant Llorenç na Francesca Domenge Servera, als 80 anys d'edat. Al cel sia.

\* Per mor d'una dolorosa malaltia, el dia 15 de novembre va morir en Miquel Nicolau Sureda, un manacorí de 58 casat amb na Maria Femenias, de *Ca ses Ordines*. Que puguem pregar molts d'anys per ell i que descansi en pau.

\* Dia 20 d'octubre va morir a Sa Coma en Janos Vigh, un estranger de 70 anys. Descansi en pau.



\* Dia 21 d'octubre, a S'Illot, va acabar la seva vida en Peter Eduard Kohl, un alemany de 58 anys. Al cel sia.

## NOCES

\* Dia primer d'octubre es casaren a Sant Llorenç en Jeroni Bauzà Genovart, *Blanc*, i na Maria Antònia Canet Soler, tots dos llorencins. La nostra enhorabona.

\* El dia 5 de novembre feren l'esclafit en Moisés Moreno Crespo, gadità i na Tomasa Arroyo Moreno, de Badajoz. Molts d'anys.

\* Dia 18 de novembre en David Thomas Bernasconi, anglès i na Catalina Bauzà Fortesa, petrer, es casaren. La nostra enhorabona.

## NUEVOS PRODUCTOS PERSONALIZADOS



CUADROS DE MADERA  
Medidas 20x25, 30x25 y 45x35



FUNDA DE COJÍN  
Medida 40x40



ALFOMBRILLA DE RATÓN  
Medida 23x19



BOLSO TELA MEDIANO  
Medida 30x20



BOLSO VOLGA  
Medida 27x24



BOLSO TELA PEQUEÑO  
Medida 17x19



TAZA CERÁMICA



BOLSO DAMA PIEL  
Medida 30x18



RELOJ DE MADERA  
Medida 23x23

IGNASI  
FOTOGRAF

## Dos "sonets de Balansat"

Marià Villangómez

### ALS POETES CATALANSAMICS

Darrera de les naus, com una estela  
que el temps no esborra, com un solc obert  
a la sement més noble, fou complert  
el destí d'una llengua amb llast i a vela.

Redossada entre roques, ara anhela  
retornar al mateix port, no pas desert,  
oh gallardets i pals on és despert  
un neguit i on un flam es desentela!

El mot illenc duu salabor marí,  
soledat, llum de feixes en saó,  
aires on el pi vola amb la savina,

el goig amb rels d'esforç i de dolor,  
Veureu un batec d'ales de gavina  
i brins novells de l'íntima llavor.

### AL POETA IDRIS IBN AL-YAMANI

Què et deien sol, mar, illa, les savines  
que veies i amb les qual et daven nom?  
Com el desig et turmentava i com  
en la copa oblidaves les espines?

Per què elçava el teu vi de llums més fines  
la paraula eixalada de tothom?  
Tenia un esperit aquest tocom,  
amb vents ara evocats dins llargues mines?

Volem nostra la terra al llarg del temps,  
somià aquí i en els teus horts, ensems,  
veure't el líric pou de la mirada.

Oh el teu mot que l'onada se'n va endur,  
i el meu, en nous combats sol i insegur,  
i, estreta amb ells, la poesia amada!

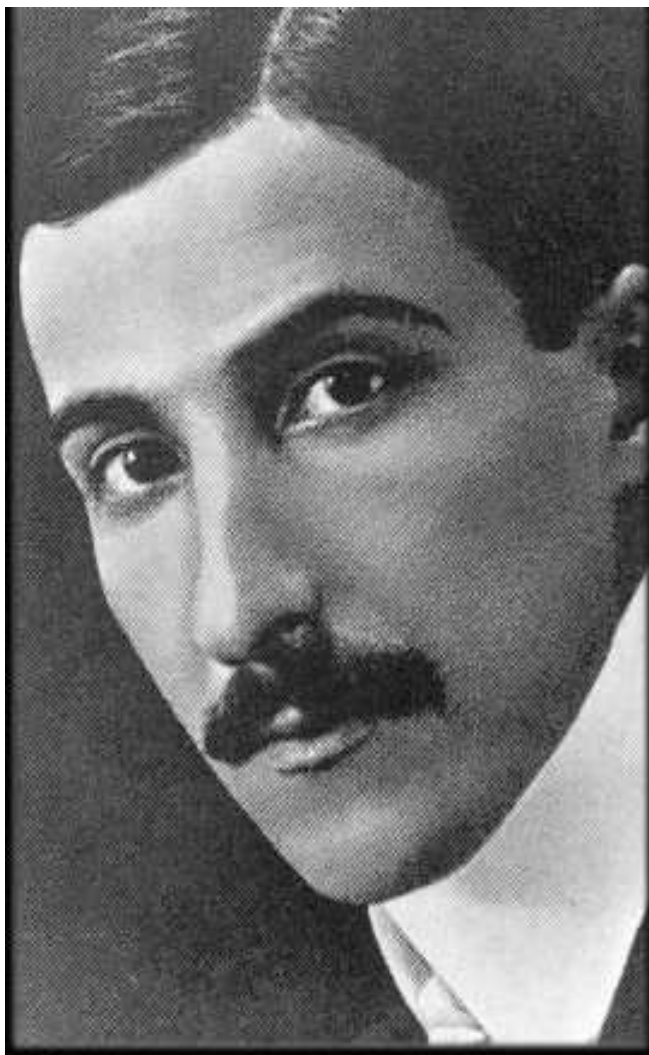




Títol original: **Die Augen des ewigen Bruders**  
**El ulls del germà etern (o el pes de la consciència)**

*Els ulls del germà etern* és com una llegenda novel·lada. A mig camí entre la faula i la paràbola, l'obra esdevé una al·lisonadora reflexió sobre la impossibilitat de tot judici d'arribar a convertir-se en allò que en teoria, hauria d'esser: un acte de justícia. El dilema moral que es planteja va més enllà de la narració oriental en què s'inclou i passa a convertir-se en una visió enlluernadora pel que fa a les conseqüències que actuar (i en una mesura no menys considerable no fer-ho) té vers la vida dels altres. Es una obra tan minúscula com aclaparadora, la qual cosa demostra, que no és en absolut l'extensió sinó més aviat la intel·ligència i la intensitat, el que decideix la magnitud d'una obra. El mateix podem dir de la vida de les persones. El que se'ns conta és precisament la història d'un home que veu en els ulls del germà etern, un senyal de Déu que canviarà el seu destí. Un destí en què la seva màxima preocupació no serà ja la violència com a mitjà per aconseguir favors reials, sinó la justícia més enllà de tota culpa. Aquest camí ens és contat a partir de la reflexió que sens dubte Stefan Zweig adopta amb alè messiànic per a la seva narració: tan destre a l'hora d'abraçar personatges històrics de carn i os com a l'hora d'enfrontar-se a la font de saviesa que hi ha als cants del Bhagavadgita. Són precisament uns versos del Bhagavadgita els que discretament acaronen la gran reflexió sobre l'existència humana i la seva brevetat. *"No per evitar l'acció, es lliura un de fer, així, ni per un moment pot deixar d'actuar."*

*"Què significa fer? Què significa no fer? Ço és el que tantes vegades desorienta el savi. Perquè s'ha de parar esment en el fer, el fer prohibit. Com també s'ha de parar esment en el no fer, doncs la seva essència és insondable."*



Stefan Zweig, escriptor austríac (1881-1942) comptava amb una gran formació humanística que li féu concebre amb precisió la possibilitat d'una gran fraternitat europea basada en els valors més alts de l'esperit. Però la seva vida és un exemple clar de com la irracionalitat obliga un home de gran cultura i tracte exquisit a convertir-se en refugi i posteriorment a llevar-se la vida, conjuntament amb la seva dona quan la barbàrie s'imposava i ja no devia veure cap sortida per a l'expansió espiritual de l'intel·lecte. Es suïcidà al Brasil, concretament a Petropolis l'any 1942. Com si d'un criminal es tractés i empès per circumstàncies històriques com foren l'ascens dels nazis al poder i

la segona guerra mundial, la seva escriptura clarivident i assenyada i el seu estil -d'una contenció extraordinària i de principis "morals" altruistes exemplars- el dugueren a una cruïlla on la desesperació i la solitud que observava en la seva extrema lucidesa eren insuportables. Posà fi a la seva vida, quan la seva confiança en la natura humana devia haver caigut a les seves cotes més baixes. A les seves memòries sens dubte la seva visió pessimista personal coincideix plenament amb la valoració general que fa del món que l'envolta: *"la derrota més terrible de la raó i el triomf més furiós de la brutalitat que conté la crònica dels temps: mai una generació no ha patit una tal recaiguda moral des d'una semblant altura espiritual"*. Afortunadament d'Stefan Zweig ens queda a part de la seva biografia, una obra ingent i d'una gran coherència tan estilística com pel que fa al contingut, a més d'una temàtica diversificada, entre la qual hi ha *Els ulls del germà etern*, una obra redactada als anys 20, quan la societat europea d'entreguerres sentia una gran predilecció per tot allò exòtic, i

entre els llocs més rodejats d'exotisme per la cultura europea hi trobem orient. Un orient mitificat des del Japó a la Índia i que troba en Stefan Zweig un preceptor cultural popular de primer ordre que sap combinar aquest interès europeu per l'exotisme que comença per la natura selvàtica (que inclou els valors colonials més hegemònics) i un misticisme que abraça una recerca del panteïsmes, els valors religiosos com a font de saviesa i l'altruïsmes com a eina de respecte vers allò diferent. És aquesta habilitat per harmonitzar les exigències de cultures que en un principi poden semblar antagòniques, un dels trets més sorprenents de l'obra.

**Gabriel Nadal Fullana**



## Els llimbs

Josep Cortès



Una de les facultats que més m'han admirat sempre de l'Església catòlica ha estat la del control de l'eternitat. Si ja és difícil per un que té els dies comptats fer-se a la idea de què una determinada situació ha de durar *sempre*, encara ho és molt més que aquesta eternitat pugui esser compartimentada i controlada des d'aquesta vida terrenal, com si els encarregats d'administrar les ànimes disposassin d'un extraordinari comandament a distància que obeís les seves ordres.

En efecte, dins l'eternitat pareix esser que hi ha dos indrets que per lo vist no són eterns, encara que sembli increïble: el purgatori i els llimbs, els quals poden esser acurçats a voluntat sempre que es compleixin unes determinades condicions.

Per acurçar el purgatori -una espècie de sala d'espera on les ànimes purguen els pegats comesos dins aquesta vall de llàgrimes, sempre, és clar, que se n'hagin penedit abans de fer els tres badalls-, no queda més remei, ja ho val! que gratar-se la butxaca i oferir misses per als difunts, ja que com més misses es diguin més aviat sortirà l'ànima del purgatori i podrà, a la fi, contemplar Déu.

Quan jo era petit me'n record que don Llorenç Perelló, el rector, se'n cuidava bé en haver acabat el funeral de dir públicament el total de la recaptació feta amb la bacina i el seu equivalent en misses, ja que, sense voler-ho reconèixer explícitament, es creava una espècie de competència entre els feligresos per veure quin mort hauria aconseguit més misses i, per tant, més curta seria la seva estada en el ditxós purgatori.

Els llimbs eren una altra cosa. Si no vaig errat, és l'indret on abans

anaven tots els morts, justs i pecadors, mentres esperaven el Judici Final. Amb la vinguda del Redemptor, però, talment com assenyala el Credo, Crist va "daval·lar als inferns" -és a dir, als llimbs, ja que no va esser a l'infern on va baixar, on només hi havia dimonis i ja no hi tenia cap feina-, i amb la contemplació de la seva presència va alliberar tots els justs que s'hi havien anat dipositant al llarg dels segles. Va esser auna espècie d'amnistia per a tots els *presos* que no havien mort en pecat mortal, valga la redundància.

Però vet-aquí que darrerament, després d'un caramull de segles de *viure* sense poder contemplar Déu, pareix esser que l'Església ha decidit acabar amb aquesta llastimosa situació i està considerant seriosament la possibilitat de suprimir els llimbs, on encara ara hi romanen les ànimes dels infants que no pogueren esser batiats, advortaments inclosos.

Desconec els motius d'aquesta important decisió, però, dins la meua ignorància m'atrevesc a suggerir que per ventura han fet un poc tard, ja que al cap i a la fi ara ja no hi ha ni de molt tanta gent com hi havia en temps primer, entre justs, pecadors i infants, i no hi toca haver tants de problemes d'espai com hi havia.

I, a més, suprimir els llimbs planteja una sèrie de problemes que tal vegada no s'ha valorat així com toca. El primer és: què en feim amb tots els

pecadors que esperen el Judici Final? On els col·locam? No semblaria just enviar-los directament a l'infern sense judici, que és lícit confiar en què Déu nostre Senyor no cometrà les mateixes andanades que els nordamericans, amb lo de Guantánamo. Si decidim eliminar els llimbs, una de dues: o hem de celebrar el Judici ja o haurém de crear un altre espai on ubicar-los, un espai que ha d'esser gran, però molt gran, perquè n'hi toca haver molts!

Un altre problema és el del col·lectiu d'infants sense batiar. Si no els poden enviar a l'infern ni al purgatori perquè no han comès cap pecat, se n'han d'anar al cel directament? Com és possible, si tenen el pecat original i l'única manera admesa per l'Església per entrar al cel és a través del baptisme? Què diran els que ja hi són? Se sentiran discriminats per haver-los fet entrar per la porta falsa i poden organitzar un rebombori impropï d'un indret on sempre hi toca regnar la pau. I si no els duen al cel seran com uns *sense papers* que vaguin eternament... per on!?

A la doctrina ens explicaven que els llimbs eren uns espais on no hi feia fred ni calor, que mai no hi passava res, una mica avorrits..., una espècie de centre de dia que durava tota una eternitat. Segons com es miri tampoc no s'hi devia estar tan malament, encara que no poguessin contemplar Déu. Per això, no us pareix que convendria més deixar-los estar i no remoure les abelles? No han anat bé durant tants de segles? Idò què hem d'anar a *cercar na Maria per sa cuina* si no sabem el que ens hi trobarem? Ja diuen que *més val lo dolent conegut que lo bo a conèixer* i al cap i a la fi aquells infants no s'han queixat mai de maltractes ni de res que pugui requerir una acció contundent i definitiva per part de la Santa Mare Església. Sense comptar amb la reacció del Pepé, que si no podem modificar la Constitució i només fa vint-i-set anys que l'aprovarém, què farien si eliminàvem els llimbs, que fa segles i segles que duren?

Per part meua crec que convé més deixar-los així com estan. On hem de firmar?





## Nota de Premsa

### Sant Llorenç des Cardassar continua treballant amb l'Agenda Local 21 per a aconseguir la sostenibilitat del municipi



Durant aquest trimestre les comissions de treball de l'Agenda Local 21 s'han reunit per tal d'analitzar l'informe de sostenibilitat 2004. Aquest informe forma part del procés metodològic de seguiment de l'Agenda Local 21 i inclou una bateria d'indicadors que posen de manifest la tendència del municipi en diversos temes ambientals, socials i econòmics.

Les comissions també han proposat els projectes per dur a terme durant l'any 2006, els quals seran presentats al Fòrum Ciutadà que tindrà lloc el proper dia 15 de desembre i serà l'òrgan que aprovarà el Pla d'Acció 2006.

Des de l'any 2003, any en què es va aprovar el Pla d'Acció de l'Agenda Local 21, s'han posat en marxa el 50 % dels projectes proposats pel Fòrum Ciutadà. Entre els projectes que hi ha en marxa destaquen:

- 1.- Incentius per a l'estalvi d'aigua amb la implantació de tarifes progressives
- 2.- Firma d'un conveni amb generadors singulars per a la recollida selectiva
- 3.- Implantació de la recollida de vidre

a bars i restaurants de Sant Llorenç i Son Carrió

4.- Col·laboració amb les escoles del municipi per impulsar els desplaçaments a peu o en bicicleta

5.- Redacció d'un pla de gestió per a la Punta de n'Amer

6.- Elaboració del Catàleg de Protecció del Patrimoni Històric del municipi

7.- Redacció d'una guia de camins i rutes per ciclisme i senderisme

De cara l'any vinent hi ha previst fer una revisió del diagnòstic de l'Agenda Local 21 per tal de detectar les actuals necessitats del municipi, revisar els projectes que es varen incloure en el Pla d'Acció i treballar especialment la revisió de les Normes Subsidiàries amb participació ciutadana i la millora de la recollida selectiva en el municipi.

## Telèfons

Aigües Sant Llorenç	838559
Ajuntament	838393
Auditòrium	587371
Biblioteca	569654
Bombers	085
Depuradora	810359
Emergències	112
S'Escaleta	838544
Escola	569483
Fems	844372
Funerària Sant Joan	526139
Guàrdia	062
Hospital de Manacor	847000
Polícia local	609 637960
Tercera edat	569512
Unitat sanitària	569597
Urgències mèdiques	061

Escuela de Xofers s.l.

## ASSEGURANCES

Gili

C/. Gran Via, 42  
Tel. 971 83 62 31  
Fax: 971 83 67 11  
07570 ARTÀ

C/. Elnor Servera, 121 B  
Tel. y Fax: 971 56 43 02  
07590 CALA RATJADA

Tel. y Fax: 971 56 91 99  
07530 SANT LLORENÇ  
Major, 27





## La hipòtesi de la degradació dels malnoms

El dia de la presentació formal del llibre d'en Pau Quina, referit als malnoms de Sant Llorenç des Cardassar, i amb base a uns exemples que assenyalaré, vaig intentar trespasar una hipòtesi: la iniciada i persistent degradació en l'ús dels malnoms. Res de nou, simplement vaig trespasar una vella i contundent afirmació del professor Janer Manila referida a la cultura popular: tot allò que que no és útil, necessari, acaba per desaparèixer, tant si són objectes, com si són paraules.

Potser, avui, els malnoms, i aquesta és la hipòtesi, són afectats per certa falta d'utilitat.

Motius en relació a la falta d'utilitat? Segurament són varis els factors que hi incideixen:

D'una banda, la ruptura dels costums nominatius ve derivada del mestissatge, per la pluralitat de races i creences de la Mallorca actual.

També és conegut que abans els noms anaven de padrins a néts; però, si més no, des de l'any 75 ençà, existeixen uns altres criteris. Les noves modes, van rompre el costum tradicional.

I potser també hi ha un tercer motiu, avui ningú ja no s'ha d'amagar darrera un malnom, no en té cap necessitat.

Llavors, si decantam el joc lúdic, el cercar enginyosos malnoms per a la gent que coneixem... què pot quedar?

Vaig fonamentar l'argumentació en tres exemples concrets:

a.- El cas que em contà na Maria "de ses Voltes":

El seu padrí Antoni era "de Son Trobat" i la seva padrina "Sureda".

En estar una vintena llarga d'anys de pagesos a ses Voltes, n'agafaren el malnom, "de ses Voltes" i, òbviament, les filles eren conegudes com na Tonina

i n'Aina "de ses Voltes".

Amb el temps n'Aina es casà amb un carroner i van estar a Sa Cova, lloquet que després van comprar. Així n'Aina manté el malnom "de ses Voltes", però amb predominància "de sa Cova", que és com es coneixen aquí tots els fills de la família

Na Tonina és coneguda també per dos malnoms: uns li diuen "de ses Voltes" però altres la coneixen com "na Sureda" adoptant, així, el malnom de sa mare.

Les filles de na Tonina i del ja difunt Guillem "Gabellí" -dit així perquè el seu padrí era natural de Capdepera- son

pagès en un lloquet avui desaparegut que es deia Son Eixut, i que era just als costats de les actuals ses Toltes Noves. S'inicià un fil lineal "d'eixuts" al llarg de tres o quatre generacions fins arribar a la situació actual on, dels fills d'en Joan, en Pep encara el manté, però na Margarida ja és "Pujol", adoptant altre vegada el llinatge com a malnom.

c.- I ja per acabar anem al tercer cas, el de l'autor del llibre.

En Pau és fill d'en Guillem que primer var ser "Pelleta", com encara ho és el seu germà, després "Velóz" -com a

malnom irònic imposat pel company d'equip de futbol- per després ser "Quina" (substituint el malnom pel llinatge), en Guillem va agafar el "Pelleta" de sa mare, com hagués pogut agafar el "Setrill" de son pare.

En Pau també és fill de la Margalida "Comissa", feminitzant el malnom del seu pare. També hagués pogut agafar el malnom de sa mare, el femení de Barbot, "Barbota".

Es a dir, els seus coneguts podien haver triat, un d'entre els quatre tradicionals: Setrill,

Pelleta, Comís o Barbot, o també, se'n podien haver inventat un: "S'exerivit", "es curro", "es moreno des carrer d'Artà"... o qualsevol altre. Tot un ventall de possibilitats!

Idò no! Com en els casos anteriors va haver d'agafar el llinatge com a malnom.

Certament, i com ja assenyala el professor Moreu-Rey, estirar el fil dels malnoms no és una activitat neutra, és aficar el dit en l'ésser, per tant una activitat ben transcendent. No?



conegudes per na Maria "de ses Voltes" o na Maria "Fullana" -agafant el malnom de sa mare o adoptant el llinatge com a malnom- i la seva germana n'Antònia ja és solament i de forma radical "Fullana" (del malnom al llinatge).

Anarquia mediterrània o degradació?

b.- Anem a un altre exemple. Agafat per simpatia, per allò del "lloquet perdut" i que conec a través d'aquesta font d'informació que és mon pare.

Faig referència al malnom "Eixut", nosaltres ens menjam les àtones i diem "xut". Sembla que tot neix perquè el padrí o repadrí de les persones que actualment porten el malnom va estar de

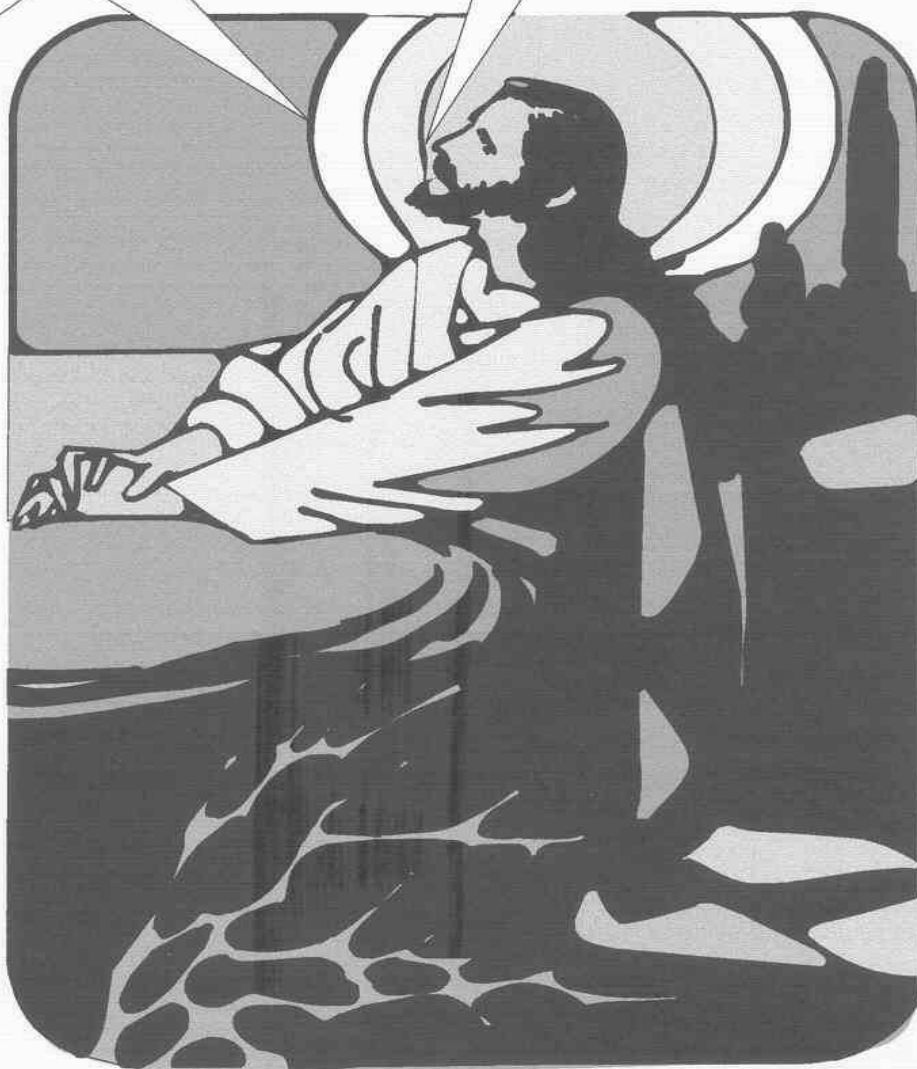


Un poble s'alçarà  
contra un altre poble,  
i un regne contra un  
altre regne; hi haurà  
terratrèmols per tot  
arreu, hi haurà fam.  
Així començaran els  
dolors d'infantiment.  
Marc, Cp.13, v.8

Mestre, mira quines  
pedres i quines  
construccions!  
Jesús li respon:  
Veus aquestes grans  
construccions?  
No en quedarà pedra  
damunt pedra; tot  
serà ederrocat.  
Marc, Cp.13, v 1-2

I. Umbert

Guerres: Iraq,  
P a l e s t i n a ,  
A g a f n i s t a n ,  
ex-repúbliques  
soviètiques.....  
Terratremols:  
P a q u i s t a n ,  
T u r q u i a .....  
T s u n a m i .  
H u r a c a n s :  
Centre-Amèric,  
A s i a . . . . .  
Inundacions:  
Florida , Xina,  
B a l c a n s .....  
Sequeres a Africa,  
Sida: arreu del  
mon. Atemptats:  
Torres Bessones de  
Nova York, Trens de  
Madrid i Londres  
,Indonesia, Nairobi  
Moscú..., etc. etc.  
etc. Davant tots  
aquests desastres,  
no cal fer una  
r e f l e x i ó ?



Són aquests els fets que anuncia l'evangelí de Sant Marc? Sembla que els que dominen el planeta Terra fan tot el possible perquè aquestes profesies es compleixin. Si això és així, que Déu ens trobi a tots amb la mudada nova posada i a punt de partir.



## **EU/EV de Son Servera presenta al·legacions al projecte de variant, que no té Estudi d'Impacte Ambiental**

La regidora d'EU/EV a Son Servera, Conxi Peña, juntament amb la Consellera del CIM, Marilena Tugores, i el coordinador dels Verds del Llevant, Andreu Pasqual, van presentar divendres passat les al·legacions que s'han presentat al projecte de variant que vol fer el Consell Insular de Mallorca.

Encara que es considera positiu llevar cotxes de l'interior del poble, Conxi Peña va explicar que la proposta del Cim és exagerada i destrueix zones de gran valor ecològic. Una de les causes per rebutjar el projecte que s'ha posat a informació pública és el fet que el traçat proposat s'allunya de forma exagerada del nucli urbà de Son Servera, el que dona lloc a moviments especulatius amb els terrenys que hi ha entre el casc urbà actual i la futura variant.

L'espai ocupat pel vial suposa un consum de territori brutal i innecessari. Just per aquest motiu, hi ha arguments de sobra per rebutjar i replantejar el projecte. Això posa en evidència la desmesura que supera el que hauria de ser una simple variant. No hi ha una justificació de l'excessiu consum territorial.

Entre els impactes més rellevants que provocarà la variant, s'hi troba la desfiguració paisatgística d'una zona rural. L'amplada de la carretera, els exagerats elements complementaris (rotondes, terraplens i terrabuits,...) els moviments de terra (per adequar els terrenys al traçat)...desdiu completament amb el caràcter rural d'aquest territori. L'espectacularitat de la nova via, suposa un atemptat al paisatge que un municipi com Son Servera no es pot permetre.

Aquest impacte tan fort sobre el territori suposa destruir zones de nidificació d'espècies protegides com l'abellarol i passa per diverses zones protegides, especialment el Puig de Son Corb, una zona qualificada com a SRG-Forestal.

Igualment toca dues zones forestals, amb la intersecció de la carretera de son Servera a Capdepera. Precisament aquí al projecte passa per damunt zones arbrades amb cobertura d'alzines. D'altra banda aquest projecte incidirà

negativament a la fauna associada a aquestes zones, ja sigui per la destrucció dels hàbitats, renous, zones de cria, etc.

Les obres de construcció de la variant, afectaran negativament un bon caramull d'elements arquitectònics i etnològics rurals, entre ells, parets seques, aubellons, bardisses vegetals, així com un pont sobre un torrent, etc.

D'altra banda ens trobam amb una zona de notable valor arquitectònic. Això implicaria el fet que el Consell hauria de dur a terme abans d'aprovar qualsevol projecte que afecti la zona, un estudi acurat sobre aquest patrimoni, amb les cates corresponents.

### **Pèrdua de terrenys agrícoles i increment de l'erosió**

La pèrdua de terrenys agrícoles també preocupa a EU/EV, ja que, de fet, gran part del traçat del projecte afecta terrenys agrícoles en actiu i de notable productivitat. Incidir i ocupar d'una forma tan radical àrees rurals i agrícoles en actiu constitueixen una temeritat i una pèrdua de sòl agrícola no justificada. Igualment la variant afecta innecessàriament moltes petites propietats que destrossarà de forma irremediable. Moltes finques quedaran xapades per la meitat, i la nova tipologia del terreny amb els moviments de terra previstos per dur a terme aquestes obres, afectaran el moviment de l'aigua de pluja i l'escorrentia superficial, no farà més que incrementar el risc d'erosió, i per tant anirà el contra d'allò que marca les DOT i el PTM.

Des del nostre punt de vista el projecte de variant que es tramita no té en compte la normativa sobre renous a pesar que aquestes carreteres (i més si es té en compte l'exagerada elevació que té en algunes zones) provoquen un impacte acústic molt elevat.

Està clar que una carretera, com la que es planifica i es proposa, ha de dur incorporat, entre molts d'altres documents, un estudi d'avaluació d'impacte ambiental. Així ho assenyalen totes les normatives existents que afecten a les

Balears, tant el decret 4/1986 de 23 de gener que regula els EAIA, així com la Llei 5/1990 de carreteres de les Illes Balears, així com el Pla Director Sectorial de Carreteres.

Els estudis d'avaluació d'impacte ambiental són tècniques adreçades a reduir, minvar o eliminar les conseqüències ambientals i paisatgístiques de projectes, de plans o de programes.

A més de lògic, és necessari incorporar un estudi d'impacte ambiental, el qual ha de passar a informació pública.

També hi manca una presentació d'alternatives i justificació adient del projecte aprovat.

El projecte exposat públicament no contempla alternatives a la solució adoptada. Quan parlem d'alternatives ho feim en el sentit profund del concepte, és a dir que contempli la necessitat real de dur a terme una variant, al model que representa la construcció de vials.

Quan parlem d'alternatives també hem de parlar sobre la zona per on hauria de discórrer i per últim sobre el traçat més adequat, a més d'amplada, etc.

D'aquesta manera es vulnera l'esperit i la lletra de les avaluacions d'impacte ambiental, que haurà de servir per estudiar diverses solucions i optar per la més convenient ambientalment, econòmicament, socialment, paisatgísticament, etc.

Amb un estudi d'impacte ambiental rigorós, s'haguessin pogut trobar solucions més òptimes per als problemes de trànsit al municipi de Son Servera

Ja sigui per l'elevat consum de territori, ja sigui pel notable impacte paisatgístic, agrícola o ambiental; ja sigui per les mancances legals, consideram que aquest projecte és rebutjable.

Per tot això, creiem que s'ha de retirar aquest projecte i alhora estudiar i presentar alternatives, amb el corresponent termini d'informació pública, abans d'una aprovació definitiva del projecte de variant de Son Servera-Est.

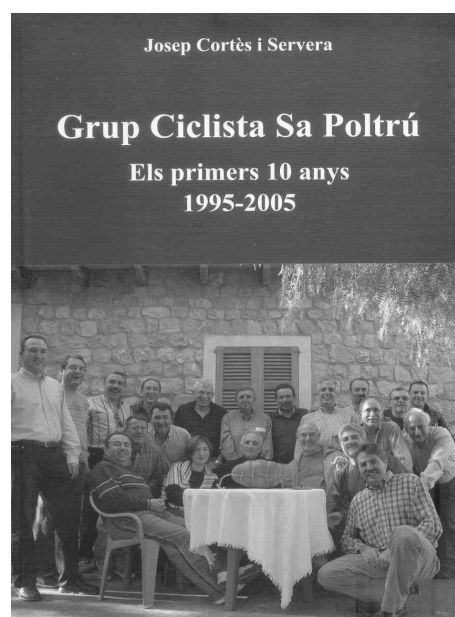
**LLIBRE**

Dia 10 de novembre es va presentar, al restaurant Hortella, un nou llibre de Josep Cortès, que conté la crònica del que un grup de ciclistes ha anat trescant al llarg dels seus 10 anys d'existència. Precisament el títol és: "Grup ciclista sa Poltrú. Els primers 10 anys: 1995-2005".

En el llibre es contenen totes les eixides que ha fet el grup, tant les habituals de cada dissabte com les extraordinàries: cinc voltes a Mallorca, una a Menorca, una altra a Eivissa i les sortides fora de les illes: el Camí de Santiago, el Tourmalet, els Alps francesos (Alpe d'Huez, Galibier, Croix de Fer, Glandon, Télégraph), els llacs de Cova-donga, l'Angliru, Serra Nevada, Rioja, Montserrat i Montseny, Xorret de Catí i Navarra.

Per evitar que es convertís en una guia de viatges, l'autor hi ha intercalat nombroses anècdotes entre els corredors, de manera que la lectura resultà més entretinguda i amena, sobretot entre els que hi surten reflectits.

Va presentar el llibre l'autor del pròleg Joan Beumala, un periodista que treballa a Catalunya Ràdio i al diari Avui, a més de ser el cap de redacció del Butlletí de l'Associació del Personal de la Caixa i un gran expert en castells i castellers, una activitat lúdica/esportiva molt popular entre els catalans.

**VIDRES**

S'inicia el projecte pilot de recollida selectiva de vidre porta a porta als bars i restaurants de Sant Llorenç i Son Carrió.

Cada dimarts, la Fundació Deixalles passarà a recollir el vidre als bars i restaurants de Sant Llorenç i Son Carrió. Aquest projecte s'engloba en el marc de l'Agenda Local 21, en el Pla de Millora de la recollida selectiva. El conveni entre el Consell de Mallorca i Ecovidrio, ha permès poder repartir contenidors de 120 litres, verds, per a vidre, a tots els grans productors de Sant Llorenç i Son Carrió. Amb aquesta prova pilot, s'espera que es faciliti la tasca del reciclatge als ciutadans i s'incrementi la quantitat de vidre per reciclar en el municipi.

**ACCIDENT**

El dissabte 19 de novembre en Pere Antoni Femenias, president de la Unió Ciclista Sant Llorenç, va patir un greu accident a caseva quan es va rompre una peça d'uralita sobre la qual treballava. Va caure d'esquena i es va rompre dues vèrtebres, però sortosament no li afectà la medul·la espinal.

Haurà d'estar devers sis setmanes sense moure's, però probablement no li afectarà a la mobilitat. Esperem que es recuperi aviat i que pugui tornar agafar la bicicleta per trescar amb la resta del grup les carreteres de Mallorca.

**PARTIT POPULAR**

Dia 30 de novembre el Partit Popular va celebrar un acte informatiu a la Rectoria, presidit per les dues regidores locals, Manuela Meseguer i Aina Vaquer, a més del conseller d'Educació Francisco Fiol i el portaveu al Consell Fernando Rubio.

A la primera part el Sr. Rubio va repassar damunt damunt el que segons la seva opinió ha aconseguit el Partit Popular i tot seguit es va donar la paraula al públic perquè expressàs les seves queixes i opinions.

El conseller va arribar tres quarts tard i no puc donar relació de la seva intervenció perquè uns compromisos anteriors m'obligaren a absentar-me de la xerrada.

**FORN DE CAN RAMON**

Després de 65 anys de donar un servei al poble -el primer de juny de l'any quaranta donaren permís a Miquel Pont per obrir-lo-, el mes de setembre passat es va tancar definitivament el forn de la *plaça Vella*, conegut com de *Can Ramon*.

El negoci sempre va pertànyer a la mateixa família, tot i que els darrers anys l'havien llogat a diversos forners externs perquè ells ja no el podien dur.

Així, després d'haver tancat també el de davant la farmàcia, a Sant Llorenç en queden quatre: el de Can Jaume, a la carretera d'Artà, el de can Monito, al carrer de la Mar, el de Can Sanson, al carrer de Sant Llorenç i el de la carretera de Son Servera.

**Josep Cortès**

**Benvolguts amics i amigues**

Després de molts de mesos de no escriure m'hi he tornat posar. Escriure, i sobretot llegir, són les meves dues grans passions. Passions diguem-ne intel·lectuals, aquelles activitats que m'engresquen i m'omplen de plaer. Tenc altres passions, molt més importants, com són els tres fills que ja sabeu que m'ha regalat la vida. A aquests tres fillons els he dedicat les energies que em quedaven després de fer la feina que m'ha tocat en aquest segle, com deien els antics. Feina i dedicació familiar han fet que l'escriptura fos arraconada durant més d'un any, i que la lectura fos escassa. Ara mateix tenc en Jaume, el fill gran (que només té tres anys, i ja és el gran!), damunt els meus genolls, que em demana què faig, què escric, i quina tecla ha de pitjar ell (supòs que per contribuir a aquest escrit!). -*Mon pare, quina he de pitjar?*, m'insisteix, m'estira el galamó, riu, i puny el ratolí de l'ordinador.

Ara ja fa alguns mesos que m'hi he tornat posar. La lectura em proporciona plaers meravellosos, que segurament no puc experimentar de cap altra manera. Fa poc he llegit una mica l'obra de Jaime Bayly, l'escriptor peruà que ha quedat finalista al controvertit Premi Planeta d'enguany, juntament amb la mallorquina Maria de la Pau Janer. També he vist al Teatre Lliure i després he llegit *Un matrimoni de Boston*, del dramaturg americà David Mamet. Aquests llibres m'han fet viatjar sense moure'm de ca nostra. M'han fet conèixer uns països i unes èpoques que no són els meus.

Això mateix em succeeix amb la música. Enguany he descobert tantes músiques: Cesaria Évora, que ens duu les tonalitats de Cabo Verde, unes illes

allunyades, situades a l'Atlàntic, devora Àfrica. He descobert en Paco Ibáñez, que canta unes *Palabras para Julia* que són una empenta per superar les dificultats de la vida; una Mercedes Sosa, una Chavela Vargas i un Pablo Milanés, que em conten tantes pulsions de l'Amèrica Llatina, unes terres per a mi tan llunyanes fins ara, però que comencen a ser tan pròximes amb les onades i onades i onades d'immigrants que arriben a Sant Llorenç, a Manacor, a Cala Millor, al meu petit món de cada dia.

En el meu cas, lectura i música han estat dues grans ambaixadores. Per exemple, després d'un concert de Cristina Branco a Palma, que ens cantava fados, vàrem viatjar a Lisboa, per conèixer més directament la terra que havia creat aquelles melodies. Per això, la música i la lectura són un plaer, un viatge, una evasió quan el teu entorn es torna gris, neototalitari, depredador, vulgar, una experiència de coneixement, la calma davant el renou i el tumult. Vos hi convid.

### **Feis que hi hagi pau als nostres dies**

Una de les grans pors que experimentem com a adults és el pànic a una guerra. Quan estudiava història a l'escola sempre veia els enfrontaments bèl·lics com episodis d'un passat remot



(l'Imperi romà), com unes barbaritats pròpies d'una època que no valorava la vida humana, o en el cas de les dues guerres mundials com unes matances que s'havien superat del tot. Ara bé, com més va més veig que no hem estat capços d'assegurar-nos un present i un futur en pau. I és aquí quan una frase de la litúrgia cristiana adquireix el seu significat més profund: *feis que hi hagi pau als nostres dies!*, demanen els cristians a Déu. Tanta ha estat la mortandad que els homes han causat, tants han estat els horrors que han patit les persones, que el desig d'una pau duradora ha estat una invocació secular que l'home fa al déu que l'ha creat.



Per altra banda, molts d'intel·lectuals i artistes han deixat els precés a Déu i han volgut creure que la pau i l'entesa entre les persones es podia aconseguir pels camins del diàleg. Hi havia la paraula, les cançons, les manifestacions pacífiques, la poesia, la denúncia, que havien de servir per aturar els senyors de la guerra i per canviar el món, deien. La formació, l'educació, la cultura havien de transformar una realitat injusta, pensàvem. Una bella utopia! I res més. A hores d'ara pens que aquells que hi vàrem creure sentim una derrota mala d'empassar i de pair. El meu gran desencís és que aquestes eines no valen davant els poderosos sense escrúpols, davant els violents. La nostra gran derrota és que no hem aconseguit aturar el raig i roll de sang continu. I aquesta reflexió val també davant la defensa del medi ambient, davant les injustícies socials, davant la pobresa i la fam de mig món, davant els depredadors...

**Pere Santandreu**  
novembre de 2005



## Pocafarina

**Antònia Galmés i Aina Pont**



Pocafarina és una possessió del terme municipal de Sant Llorenç des Cardassar situada entre son Vives de Dalt, son Garriga de Dalt i son Puça. Té una extensió aproximada d'unes 700 quarterades, de les quals unes 300 eren dedicades al cultiu.

La història de Pocafarina que contarem aquest mes comença l'any 1944, quan l'amo Antoni Serra Payeras que llavors tenia 10 anys amb els seus pares i la seva germana Miquela, que en tenia 2 anys, se'n anaren a Pocafarina d'amos de la finca. Aquests canvis de pagesos, amos, missatges, etc. se solien fer el mes de setembre, concretament dia 8, a Sant Llorenç festivat de la Mare de Déu Trobada.

L'amo Antoni, que és el qui ens

ha contat totes aquestes vivències seves a Pocafarina i que hem de dir que per a nosaltres va esser un plaer escoltar-lo, comença parlant de com es feien els cultius a la finca: es repartien en quatre anys, el primer era de pastura (fill de la terra); el segon de goret (dins el mes d'agost, en haver caigut les primeres pluges, es llaurava amb l'arada amb rodes les terres més bones, i les no tan bones amb l'arada amb pales); el tercer any se sembraven faves, i el quart hi sembraven els cereals, blat, civada, ordi...etc., i així anaven rodant. Les terres més primes les destinaven a sembrar farratges per als animals.

Els propietaris de Pocafarina d'aquells anys que contam tenien altres possessions. L'amo Antoni segueix contant que aquestes finques s'alimentaven les unes amb les altres, tant amb l'excedent de cereals, d'animals, d'oli... que era el cas d'altres finques...

A la finca hi havia una gran extensió d'ametllar, com de garroverar i un gran figueral, aquests són els tres arbres fruiters més importants d'aquest anys a Pocafarina. Cada any començaven a collir les ametlles entre sant Salvador i sant Llorenç, depenent de si era un any primerenc o un poc més tardà, seguint sempre aquest ordre: primer ametlles, després garroves i finalment les figues.

Les ametlles les collien al·lots i gent jove de Sant Llorenç, que a sortida de sol ja eren a Pocafarina. Hi anaven a peu pel camí vell que passa per son Vives d'abaix, duïen pa taleca i la jornada era de sol a sol. Hi havia un matrimoni encarregat d'organitzar tots aquests jornalers, el capataç se'n cuidava dels espolsadors i la seva dona dels al·lots que aixecaven les ametlles, de parar els sacs, etc. Feien tres talls d'al·lots per aixecar les ametlles d'enterra d'unes 15 a 20 persones cada un. Com hem dit abans, començaven a sortida de sol, s'aturaven per berenar i fer una fumada davers les 10 i fins a migdia; devers la una dinaven i descansaven fins devers les tres, que s'hi tornaven a posar. El capvespre es feia una altra fumada un poc més llarga i durant aquest temps de descans els al·lots encara trobaven una estona per a jugar. La setmana era ben completa, de dilluns a dissabtes a no ser que hi hagués qualque festa de l'església entre setmana.

En aquell temps ja disposaven d'una màquina per pelar les ametlles, que no s'aturava en tot el dia, llavors les assolellaven i quan eren ben seques hi havia un tall de persones que triaven els secalls, perquè el preu de l'ametlla els sortís més alt, llavors les ensacaven; els secalls també es venien a un preu més barat. Els anys normals la producció oscil·lava entre 400 i 600 quarteres d'ametlles. Sabien la producció que collien a cada clova i a partir d'aquí el tipus d'ametller que els convenia més a l'hora de fer una repoblació o nova plantació.

La clovella d'ametlla la cremaven i s'obtenia una cendra que servia per fer sabó i rentar la roba; també l'empraven per als tarongers que tenien falta de ferro (quan l'arbre tornava groc).

Els mateixos talls de persones que collien les ametlles, anaven a collir les garroves. Aquest procés era molt més curt, espolsaven, aixecaven, ensacaven i cap al magatzem, estojaven les garroves que havien de menester per al consum dels seus animals i quan havien acabat tota aquesta recollida la gent tornava a ca seva, els al·lots a l'escola i fins l'any que venia davant.







A Pocafarina hi havia dos figuerals, dues famílies se'n cuidaven de recollir les figues d'enterra per als animals, també aprofitaven les més bones per assecar-les i tenir figues "encistades" tot l'any. Les collien a un percentatge, una bona part quedava a Pocafarina i l'altra era per a ells.

Quant als animals, durant aquests anys solien tenir una guarda de 300 a 350 ovelles, venien els mens entre els mesos de gener i febrer, aleshores aquestes ovelles duïen llet durant uns dos mesos, que l'aprofitaven per fer el formatge; la mare de l'amo Antoni feia de 10 a 12 peces de formatge d'un quilo a un quilo i mig diaris. Feien tres tipus de formatge: tendre, malalt i vell. L'amo Antoni ens explica que quan l'ovella és jove de llet produeix menys formatge, i quan és vella de llet amb menys producció surt més formatge.

També tenien dues cabres que els suministraven la llet que es consumia a les cases durant l'any, no en tenien més perquè ens diu que les cabres són "caparrudes" i sempre van allà on no vols.

A Pocafarina hi havia un pastor i un mosso tot l'any, que anaven passant les ovelles d'un lloc a l'altre segons els sembrats. Després d'haver collit les ametlles solien menjar-se les fulles que havien caigut. Pel mes de maig començava a haver-hi garbes segades i el pas-

tor començava a guardar les ovelles també durant la nit, i perquè aquesta no fos tan llarga s'entretenien tocant el fobiol.

També tenien una vintena de truges de cria de raça mallorquina, que pasturaven per la finca, per això hi havia el porquer i un mosset. Els porcells se solien vendre a particulars, anaven amb carros a cercar-los per engreixar i més endavant poder fer matances. A Pocafarina en feien unes quantes, de matances: unes per als senyors i la resta per

al consum de les cases, ja que cada dia eren molts a la taula.

L'amo Antoni també ens parla de les egües, només a Pocafarina havien de menester uns 14 animals per dur la finca, els altres servien la resta de possessions que tenien els senyors.

Una curiositat de Pocafarina és que el porquer, l'oguer i el pastor també tenien una altra missió dins les cases: el porquer se'n cuidava de tenir la fogonyia plena de llenya, l'hoguer de fer foc al forn i d'enfornar i el pastor ajudava a fer el formatge i el premsava, també era la persona que pastava.

Pocafarina no tenia massa aigua, només la que reunien de la pluja, per això tenien uns quants aljubs i també pous de greixina, com eren el pouet granot, pouet de sa garriga, pouet de Can Vicenç i el pouet de son Vives; aquest darrer encara conserva el coll, tots ells anomenats també pous de poal, si l'any era de pluja normal solien tenir aigua fins per Sant Jaume i si no ho era tant tenien aigua fins per Sant Joan.

Des d'aquí donam les gràcies a l'amo Antoni Serra per la contarella que ens ha fet de Pocafarina, i ens acomiadam només fins al mes que, ve ja que té tantes de coses per contar que hem decidit fer una segona part de Pocafarina.

Salut!



*Margalida Payeras i Joan Serra, els pares de n'Antoni de Pocafarina*



## La gasolinera de l'entrada i les meves apostes futbolístiques



L'altra dia, tornant de Palma, vaig arribar a l'altura de la gasolinera de l'entrada del poble i em va sorprendre molt l'impacte ambiental que les reformes viàries han causat en la zona. Han hagut d'afegir metres i metres de terra perquè la gasolinera quedés ben a nivell de la carretera i això ha provocat una depravació del paisatge dels voltants. Al principi no entenia tantes molèsties per aconseguir aquest fet, però després em vaig assabentar en el diari que la gasolinera era propietat d'un membre del Consell. I aquí es varen acabar tots els meus dubtes. Supòs que els vostres també.

\* \* \*

Des de sempre m'ha agradat jugar a ser entrenador en això del futbol. De fet, a tot bon aficionat li agrada i d'a-

quí neixen les polèmiques sobre les alineacions o les tàctiques (posar tres o quatre defenses, jugar amb extrems o sense, amb rombe o sense, etc.). Però jo he anat més enllà i des de sempre m'ha agradat apostar per jugadors que encara no estan del tot consolidats, que són, segons el meu gust, jugadors amb futur que es poden adquirir per un bon preu. No em refereixo a jugadors consagrats (com ara Ronaldo o Ronaldinho), ni necessàriament joves (les anomenades joves promeses, com Leo Messi o Robinho), sinó que em refereixo a jugadors considerats de segon nivell, però que jo veig capaços de fer el bot qualitatiu. En resum, podríem dir que són particulars apostes futbolístiques, que, a més, són molt arriscades (i de fet m'han suposat més d'una discussió en el bar). Però més val apostar per aquests que no per Ronaldos i Ronaldinhos, la qual cosa no té gaire mèrit perquè no importa saber gaire de futbol per saber que són bons. La veritat és que ja fa bastants d'anys que faig això i, passat cert temps, els resultats són d'allò més curiosos. Recordo haver apostat per jugadors amb un futur no del tot clar i ara puc confirmar, ben orgullós, que han arribat a l'anhelat primer

nivell que jo els augurava.

Per exemple recordo el cas de Samuel Eto'o. Molts ara diran que aquest jugador no és cap desconegut i és vera, però jo ja apostava per ells des del primer any que vingué al Mallorca. A més, recordo que quan el fitxà el Barça, molts de culés veien molt arriscat i poc segur el seu fitxatge, i que el Madrid no el volgué comprar per uns miserables 7 milions d'euros (que és el que cobra en Ronaldo i companyia cada any). En conclusió, ara tothom el considera un crack, però fa uns anys no era tan fàcil dir-ho.

Una altra de les meves apostes fou el porter Palop, després del seu primer any en el Vila-real. Per mala sort després tornà a l'equip de tota la seva vida, el València, i allà es topà amb un porter amb massa nom, Santiago Cañizares, la qual cosa provocà que assegués a la banqueta més temps del desitjable. No dic que en Cañizares sigui mal porter, però sempre m'ha semblat que en Palop és un porter infravalorat. I dos fets confirmen la seva vàlua: per una banda, que ja quan Cúper (que sap de què va) entrenava el València el posava de titular en la Copa del rei i la UEFA en el lloc de Cañizares i si li donava tal responsabilitat era perquè li veia alguna cosa; i per l'altra, que ara en el Sevilla està demostrant el que val (de fet, per ara és el premi Zamora de la Lliga i segur que al final el guanyarà).

Per últim (per no allargar-me més), també vull destacar el cas del central brasiler Lucio. Fa uns anys em vaig enamorar del joc d'un humil equip alemany, el Bayer Leverkusen, que sense tenir figures aconseguí arribar a la final de la Champions (aquella que guanyà el Madrid gràcies a les intervencions de Casillas), a la de la Copa d'Alemanya i féu segon en la Lliga a un sol punt del Bayern (de fet, va perdre les tres competicions en només dues setmanes. I és que això és el que els passa als equips sense cracks resolutius, com la selecció espanyola potser? Bé callo que això ja és un altre tema i no voldria que els *nacionales* es posassin nerviosos). Com deia, en aquest equip hi destacava (a més de Ballack, Ze Roberto i Schneider)



*Com vos vaig prometre en el darrer número de Flor de Card, vos he duit les fotografies del curiós hortet sembrat ben enmig de la ciutat de Palma. Com a mínim no em direu que no és una escena ben extravagant, digna d'un film de Jim Jarmusch*



un central alt, contundent i espectacular, que era capaç de protegir l'àrea i pujar a l'atac com un davanter més. Els anys m'han donat la raó i aquest jugador ha fitxat per un dels grans clubs d'Europa com és el Bayer de Munic, on és el central indiscutible de l'equip i amb el qual ha guanyat una Lliga i una Copa d'Alemanya; i, a més, és el central titular de la selecció de Brasil (així que m'hi si no el perdem de vista durant aquest Mundial i no només vos deixeu enlluernar pels davanter brasilers).

Bé i em sembla que això és tot, encara que també podria esmentar alguns fracassos estrepitosos de les meves apostes, com ara Javi Moreno (ha passat de ser el pitxiti de Primera i jugar en el Milan a jugar a.... Segona B !!!); Unai, un central procedent de l'Eibar que arribà a jugar amb el Vila-real i fou internacional absolut, però que ha acabat en el Lleida en el pou de la Segona Divisió; o Carlos Alberto, que amb el seu gol donà la Champions a l'Oporto de Mourinho i ara ha desaparegut del mapa (algú em pot dir on putes juga ara?), però això ja forma part del risc del joc, a vegades es guanya i d'altres es perd.



En canvi, l'Ajuntament de Palma conserva així un patrimoni històric com sa Riera

Pau Quina

## Esquerra Unida



### ESQUERRA UNIDA DE SANT LLORENÇ S'ESTRENA AMB UN ACTE REIVINDICATIU CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Amb el film "Te doy mis ojos" la nova Assemblea roig i verd va reunir més de 40 dones del municipi preocupades per la problemàtica social de la violència arreu del municipi.

Dijous passat, al saló d'actes de Sa Nostra, la nova assemblea d'Esquerra Unida de Sant Llorenç es va estrenar davant les llorencines i llorencins amb la projecció del film "Te doy mis ojos", pel·lícula sobre els maltractaments que pateixen les dones. Des del nou partit roig i verd han considerat començar amb un acte públic d'aquestes característiques donat que aquest és un tema d'enorme preocupació social i en el que encara resta molt fer, ja que les xifres de l'ONU afirmen que cada 18 segons es produeix una agressió d'una dona a mans dels homes. En aquest sentit EU va comentar que el nostre municipi no és aliè a aquesta problemàtica, ja que en el que va d'any s'han realitzat al municipi de Sant Llorenç més de 20 denúncies per maltractament de gènere.

Observació! Les persones que surten a la presentació de l'Assemblea són, d'esquerra a dreta: Maria Santandreu, Paula Núñez, Mariana Aguiló, Lucía González i Manel Carmona (aquest darrer Responsable d'Organització Interin-sular).

Per a més informació: Maria Santandreu 971 83 84 48 / 610 904 924 Email: santllorenç@eu-balears.org

Pedro José  
i les seves manualitats

Carrer des Pou, 34  
Sant Llorenç  
971 569186



## El màxim sostre competencial per a l'autogovern efectiu



El nou Estatut ha d'ampliar significativament l'autogovern de les Illes Balears. Les Illes Balears necessiten el màxim sostre competencial, a fi de poder desenvolupar amb eficàcia i racionalitat totes les polítiques que afecten la vida quotidiana dels ciutadans, ja que un major autogovern suposa un major benestar per a tots els ciutadans de les nostres illes.

Certament, la principal competència és el finançament. Sense recursos no hi ha autonomia, encara que hi hagi títols competencials.

Un altra qüestió cabdal és la seguretat i l'ordre públic. És difícil parlar d'autogovern quan no es disposa de la força coercitiva per fer-lo complir. En

aquest sentit, s'ha de crear una policia autonòmica que esdevengui la policia del país i s'ha de traspasar trànsit i seguretat vial i la matèria penitenciària. Per altra banda, s'ha d'executar la provisió estatutària d'assumir l'administració de justícia, aprofundint, així mateix, en l'àmbit autonòmic de sobirania judicial.

Cal ampliar la maniobrabilitat autonòmica sobre alguns dels títols competencials actualment recollits a l'Estatut i evitar que la intromissió de l'estat les buidi de contingut. Així s'ha de garantir en matèria de règim local, en polítiques actives d'ocupació i d'inspecció de treball, en comerç, cultura i patrimoni, benestar social, esports -garantint les seleccions esportives-, etc.

Una altra competència amb una capacitat de desplegament important que ha de garantir l'Estatut és el dret civil, en especial la regulació dels drets de família.

La política sobre mitjans de comunicació i sobre el sector audiovisual en el territori propi i la regulació de les telecomunicacions tenen un pes estratègic que no s'amaga a ningú.

Per altra banda, l'administració autonòmica ha d'executar i gestionar sobre el propi territori les matèries, la

regulació de les quals s'ha reservat l'Estat, amb l'objectiu que les administracions del país facin innecessari el desplegament d'una administració perifèrica. En aquest bloc, té una especial rellevància, la gestió de la seguretat social, com també la gestió directa dels ports i aeroports. En la mateixa línia s'ha d'incloure la competència en matèria d'immigració, en aquest cas, amb un imprescindible marge de decisió propi, que hauria d'incloure la decisió -o, com a mínim, la participació en la decisió- sobre la fixació del contingent i els processos de selecció.

En l'àmbit de millorar la relació de les institucions polítiques amb la ciutadania i implicar aquesta en la presa de decisions públiques, l'estatut recollirà la necessitat que les decisions d'especial transcendència podran ser sotmeses a referèndums consultius de tots els ciutadans de les Illes Balears. Igualment els consells insulars podran convocar referèndums consultius en el seu àmbit territorial i en l'àmbit de les seves competències. Una llei del Parlament regularà les condicions i el procediment per convocar les consultes populars.

**PSM-Entesa Nacionalista**

## Tal dia com avui

**Josep Cortès**

### ARA FA 55 ANYS

\* Que s'acordà començar les obres de la nova entrada del cementiri. Recordem que l'escut de Sant Llorenç es va agafar del que encara ara hi ha a l'antiga entrada.

### ARA FA 50 ANYS

\* Que Jaume Llinàs, es *Moleter*, va esser nomenat Fill Predilecte de Sant Llorenç per haver regalat al municipi els terrenys del camp de futbol.

### ARA FA 30 ANYS

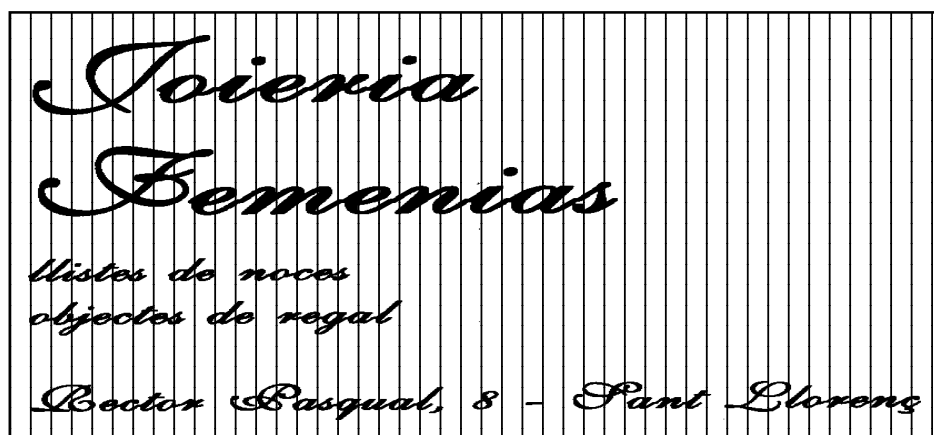
\* Que va morir el Generalísimo Franco, *caudillo de España por la gracia de Dios*. Avui molta gent -sobretot joves- no sap qui era.

### ARA FA 15 ANYS

\* Que s'inaugurà l'*escola petita* de San Carrió, per cobrir les necessitats dels infants més joves.

### ARA FA 10 ANYS

\* Que Catalina Pasqual, *Tomas-sa*, fou elegida presidenta de l'Associació



de Jubilats.



## Notes històriques

**Ramon Rosselló**

Dia 6 de desembre, reproduïx a primera plana una fotografia dels ciclistes del "Club Recreativo" de Manacor.

Del "Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado de Mallorca" en treim aquestes notícies: Dia 8 d'abril de 1862, morí a Sant Llorenç el prevere Miquel Sureda.

Dia 12 del mateix mes morí a Manacor el rector Llorenç Pascual. L'any 1814, havia entrat novici al convent dels caputxins. "Durante la epidemia o peste de 1820 residí voluntariamente por espacio de ocho meses en el pueblo contagiado de S. Lorenzo". El 1824, fou nomenat missioner apostòlic i el 1853 rector de Manacor, on ja havia exercit el càrrec d'ecònom durant 17 anys.

L'any 1865, el vicari de Sant Llorenç donà 20 escuts per destinar a les famílies de Ciutat que havien estat víctimes del cólera.

El mes de setembre de 1866, Joan Riera i Jaume, de Sant Llorenç, era seminarista i estudiava el tercer any de Filosofia.

A la subscripció que feia la diòcesi per atendre les necessitats del Papa, els fidels de Sant Llorenç aportaren 142 reals amb 50 céntims.

Dia 15 de gener de 1863, el Bolletí publicava que la Reina, mitjançant el Ministeri de Gràcia i Justícia, havia concedit diverses subvencions a algunes esglésies de Mallorca per invertir en compra d'ornaments i objectes de culte. A Sant Llorenç li correspongueren 8.000 reals.

Dia 14 de maig, el Bisbe va tondre Bartomeu Llinàs i Cabrer. I a la relació dels alumnes del Seminari que havien obtingut la nota de Meritissimus en el curs escolar passat hi havia Joan Riera i Jaume que estudiava el quart any de Llatinitat i Humanitats.

Dia 12 d'agost morí Joan Mas-

sanet i Tomàs, vicari de Sant Llorenç, de 55 anys d'edat.

A la subscripció per ajudar a les víctimes del terratrèmol succeït a Filipines, el vicari de Sant Llorenç aportà 14 reals i en un segon donatiu 42 reals.

Aquest any havia aconseguit mitja beca de gràcia per estudiar al Seminari Joan Riera, que tenia 12 punts, però dies després la va renunciar a canvi de la plaça de "fámulo estudiante".

Dia 28 d'octubre el Bisbe va confirmar 118 nins i 130 nines de Sant Llorenç, essent padrins de la cerimònia el prevere Mateu Juan i les dones Joana Maria Galmés i Nadal, i Francisca Femenies i Carrió.

Aquests anys l'església de Sant Llorenç era servida per un vicari i un capellà adscrit.

Dia 29 de maig de 1909, la revista "Lluch" descrivia detalladament una peregrinació llorencina al santuari de Lluc. La nit de dia 6, a les 9, repicada de campanes per congregar els peregrins a l'església per oir els advertiments i consells del prevere Pere Domenge. A les 10 sortiren de la vila 65 carros amb 384 peregrins (182 homes i 202 dones) els quals cantaren l'himne "Dins el cor de la muntanya" quan passaren per Manacor, Petra i Sineu. A l'arribada de Sineu, a les 6 del matí del dia següent, oïren missa i combregaren. Seguí la comitiva fins a Inca on hi passaren 2 hores i continuà el viatge fins al santuari de Lluc on arribaren a les 3 del capvespre, essent rebuts per l'escolania dels Blavets i el pare Miralles. Després d'assistir a diversos actes religiosos es preparà el retorn a Sant Llorenç. A l'arribada de la vila, els peregrins foren rebuts per la Banda de Música i tot el poble que els esperava.

Dia 8 de maig del mateix any, hi hagué una peregrinació de Son Servera al santuari de Lluc, composta de 330 peregrins.

Dia 16 d'abril de 1936, el "Correo de Mallorca" publicava una relació de donatius fets al "Movimiento Nacional". Miquel Vaquer de Sant Llorenç va donar 10 pessetes.

Dia 7 de setembre sortia publi-

cada una crònica titulada:

"Horrenda profanación de la iglesia de Son Carrió"

La hermosa iglesia de Son Carrió fue horrendamente profanada durante nueve días que los rojos ocuparon este humilde pueblecito. El aspecto que ofrece hoy este devastado templo es fuertemente impresionante y causa al mismo tiempo dolor e indignación. Da pena ver cómo ha quedado el retablo del altar mayor, que procedía, por cierto, de la parroquial iglesia de Manacor: coronábalo una grande imagen de San Jaime a caballo; para derribarla, los satánicos profanadores le ataron unas cuerdas y a fuerza de recios tirones lograron que viniera al suelo: sólo ha quedado, en lo alto del retablo, la figura del moro que se hallaba bajo los pies del caballo y que cobra ahora un fuerte relieve. La imagen de San Miguel, que ocupaba el nicho central del retablo, fue también derribada, y los restos de ambas forman un doloroso montón sobre el presbiterio. Todas las capillas fueron igualmente profanadas con furiosa saña: casi todas las imágenes religiosas fueron decapitadas, y los sacrílegos dejaron sin ojos la imagen del Sagrado Corazón de Jesús. Todos los objetos destinados al culto cayeron también bajo el odio infernal de los profanadores.

La iglesia de Son Carrió constituye una emocionante prueba de lo que hubieran hecho en Mallorca las bárbaras hordas marxistas si no hubiéramos logrado rechazarlas. Por esto, para que Mallorca entera pueda presenciar este desolador testimonio de los horripilantes propósitos de los que querían dominar esta isla, la profanada iglesia quedará por algún tiempo tal como está, y el Ecónomo de Son Carrió, Rdo. Sr. don Martín Rosselló, invita por nuestro conducto a todo el pueblo de Mallorca a visitarla. A este fin se había fijado en las puertas del templo, anteayer, día que lo visitamos, el siguiente aviso:

"Por orden del Comandante Militar del puesto y del Rdo. Ecónomo, se prohíbe terminantemente tocar objeto alguno de así como lo han dejado para que toda Mallorca lo vea".



## El pacte social: la Il·lustració

Crom el Nórdic

### Característiques generals

Hom considera el primer període de característiques de la Il·lustració com l'Atenes del segle V a.C., especialment amb el moviment sofista, si bé també hi hagué "actituds il·lustrades" en el Renaixement. No obstant, fou en els segles XVII i XVIII on el pensament il·lustrat rebrotà amb més força. Tant en la sofística, com en el Renaixement, com en els pensadors del segle XVII-XVIII trobem aquestes l'actitud de lluita contra l'obscurantisme i la búsqueda d'una explicació científica (o, si més no, pretesament racional) del món. La Il·lustració no és un pensament sistemàtic, com ho seria el d'Aristòtil, sinó com una moda intel·lectual. Una "moda" que ha deixat rastres ben clars en el futur, malgrat que sigui en bona part en aspectes més purament filosòfics. Ara ho veurem.

Varis emblemes de la Il·lustració serien (no copiats textualment): "Ha arribat el regne de l'home"; "Ha arribat la majoria d'edat de l'home"; "Atreveix-te a pensar". En aquells temps, però, el filòsof ja no és un home aïllat del món i un escritor solitari, sinó més aviat el contrari: el filòsof il·lustrat és un home de món, viatger, sociable, cerimoniós, i el seu mètode de contacte amb el públic és la tertúlia, la discussió, la premsa, el llibre divulgatiu.

La monarquia d'aquells temps, que ja començava a trontollar, creà una forma de govern, el despotisme il·lustrat, que assegurava comptar amb la col·laboració del poble i dels ideòlegs, però que de fet moltes vegades actuava a esquenes seves. Els mèrits de sang (o sigui, la noblesa aristocràtica) va perdent pes com a mètode d'assolir el poder enfront de capacitats organitzatives i poder econòmic. Al capdavant, malgrat que alguns monarques vulguin donar suport a alguns filòsofs, la crítica de la Il·lustració enfront de l'absolutisme abusiu és ben clara.

Seria interessant donar una ullada a la filosofia de la història. Si ho he de dir en una frase, sant Agustí interpreta la història des de déu, però els il·lustrats la tracten a part de déu. Per

als il·lustrats, la història s'interpreta a partir de l'home, de la seva voluntat, de les seves necessitats, del seu (ja sigui positiu o negatiu) desig de propietat privada, etc.. La història, però, no és interpretada com el triomf individual de reis, nobles, herois, etc., i tampoc com una mera conseqüència de fets com desastres naturals o guerres. No, la història és resultat de l'evolució i progrés de la col·lectivitat, vull dir d'una evolució racional. Les idees, la millora material, les ideologies, tot allò defineix ben clarament cap a quina direcció va la humanitat.

En el futur, dues concepcions s'oposaran a aquesta tesi. Primer la de Hegel, segons la qual la història no és una concepció dirigida per l'home, sinó una "evolució de l'esperit", és a dir, la història és un patró predeterminat. Senzillament la voluntat de déu o de l'esperit absolut acabarà per fer-se realitat (aquesta idea, bé que transformada, fou bàsica en el sistema utòpic de Marx). Després també s'oposa a la Il·lustració Nietzsche, qui creu que l'home individual té tot el poder, i que entendre psicològicament el fort és entendre el futur, per dir-ho així. Aquest és l'aspecte de Nietzsche que més s'apropa a la visió absolutista: no és l'evolució material-ideològica el que guia a la societat, sinó la voluntat del que guanya. La crítica (si és a favor o en contra ja no sabia dir-ho) de Nietzsche al poder passa per l'anàlisi psicològica

del poder, no per una comprensió evolutiva de la societat.

Tornant a la Il·lustració, podríem fer-nos la següent pregunta: L'evolució material-social-organitzativa de la societat, que posaríem en contraposició a l'"estat natural" de l'home de la prehistòria, aquesta evolució, és positiva o no? Voltaire, Montesquieu i Hobbes defensaran que sí: l'evolució material porta l'home a la felicitat, al seny, el salven del caos primitiu. En canvi, Rousseau defensarà que no: l'home primitiu vivia feliç, cuidant-se d'unes quantes necessitats, fins que la possessió material, la lluita de classes i l'ànima de poder espatllaren irremediablement la innocència primitiva. Estan clares dues coses: que els homes primitius no eren sovint uns àngels, tot i que el fet de no haver format societats els impedia, obviament, de fer un mal massiu, i també els impedia de viure amb més comoditat i felicitat (o, diguem-ne, de tenir una esperança de vida alta). Si el progrés és positiu o no pot veure's de diferents punts de vista possibles, ara en veurem una mostra. (Voltaire, en pla sarcàstic, va dir a Rousseau: "Quina defensa de l'home natural féu! Llegint-vos, a un li donen ganes de posar-se a caminar a quatre potes").

Un aspecte interessant és com tractà la filosofia il·lustrada el problema de la religió. Els que entenen superficialment la filosofia il·lustrada tracten tots els filòsofs com a purament ateus. És un aspecte que caldria matisar. Així de clar: encara que la majoria d'il·lustrats criticaren el cristianisme, només alguns d'ells són ateus o agnòstics. En realitat, bastants il·lustrats refusaven la religió revelada, però acceptaven la "religió natural". El concepte de religió natural està preludiat ben clarament per Epicur i alguns sofistes. Els il·lustrats proclamen, com Epicur: "Si pertot arreu es creu en déu, déu ha d'existir. O no?". O sigui: els il·lustrats reclamaren una religió sense sacraments, sense misteris, una religió que es basi "en tots aquells aspectes comuns a totes les religions", una religió que no s'oposi al concepte racional de la Il·lustració. El déu de Voltaire i d'altres és un déu "no imposat" que serveix de







consol a la gent i que és un fonament per a la moral, però al qual és més difícil sentir-s'hi subjecte i controlat.

### **Voltaire**

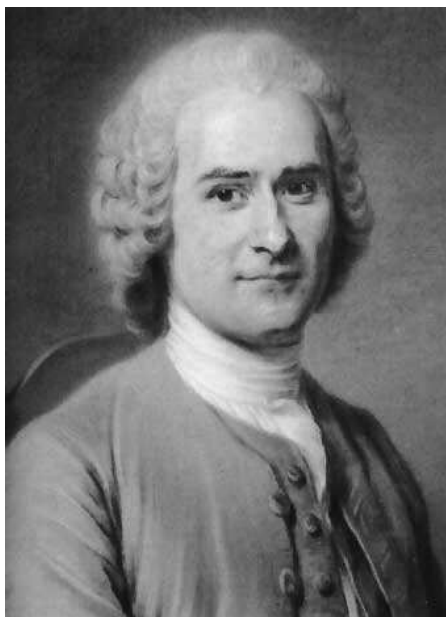
"Contra la tesi mantinguda per Leibniz segons la qual ens trobem en el millor dels móns possibles, més bé semblaria que tot es regeix pel principi del pitjor. En tot cas, si déu va crear el món amb alguna finalitat, hauria de ser per tal de *fer-nos enrabi*ar".

M'agradaria primerament donar alguns esbossos de la importància que tingué Voltaire com a filòsof. La seva filosofia no fou original, àdhuc fou deutor de Locke i de Newton. En realitat, Voltaire fou un comentarista, un crític i un divulgador, i no té gaire talent especulatiu: és més, el seu estil està més aprop de l'aforisme de Nietzsche que de les Summes de sant Tomàs. No obstant, l'obra de Voltaire fou una poderosa propaganda antiabsolutista i una parodia punxant.

Voltaire, nom de ploma de Francisc Maria Arouet, neix el 1694. L'educació que rebé en el col·legi jesuïta, que no el convencé, fou el seu primer estímul per a la seva posterior filosofia sarcàstica i irreverent. Aviat comença la seva vida errant: té contactes amb molts il·lustrats del seu temps, és portat a presó diverses vegades, escriu moltes obres sobre la tolerància religiosa i la llibertat de pensament i polemítza especialment amb la filosofia de Leibniz.

Segons Voltaire, l'home, als inicis, no era, com pretenia Rousseau, "un bon salvatge", àdhuc al contrari, la maldat no és una causa als mals de la societat sinó que és inseparable de la mateixa condició humana. La Il·lustració creu fermament en la raó com a solució per corregir els mals de la societat, però Voltaire ho nega, i arriba a creure que el treball (entès com un entreteniment, com un mode de donar sentit a la vida i com la nostra col·laboració cap al bon funcionament de la societat) és la solució per als mals de la societat.

No obstant, la radical crítica de la raó, de la metafísica i de l'optimisme no porten a pensar en un "pessimisme sense remei" en Voltaire. La cultura no serà la solució màgica, però és millor que s'usi.



La religió crea intolerància, però no per sí mateixa: la tolerància religiosa és possible, és més, la religió és necessària. L'home posseeix en sí mateix la llavor del mal, però amb una adequada disciplina el mal es pot vèncer. La societat no és la solució perfecta, però no és negativa per si mateixa. Tot i que el mal és difícilment erradicable, això no seria raó per no posar fil a l'agulla.

Així, doncs, el sarcasme de Voltaire, amb la seva parcial desconfiança (prefereixo dir-ne desconfiança que pessimisme) cap a tantes coses que en el seu temps eren vistes com "abusos normals", obre una finestra cap al futur més que atrapar-se en un nihilisme antidoctrinal.

La crítica de Voltaire, doncs, segueix siguent bastant actual, i encara no ha estat clarament aplicada en cap temps ni lloc.

### **Rousseau**

Llatzer Bria el defineix així:

"Personatge atípic, irrepetible: l'últim dels il·lustrats, inspirador de la revolució francesa, impulsor de la pedagogia moderna, teòric de la política democràtica, admirat per Kant i "el més curiós dels mortals", confessarà D. Hume després d'haver-lo tractat personalment.

La fama de Rousseau li vingué pel següent fet: un dia l'acadèmia de Dijon convocà un premi a qui respongués

millor la pregunta: "Creieu que l'art i la cultura milloren la vida i els costums de l'home?". Rousseau llegí la convocatòria, i escrigué "Discurs sobre les ciències i les arts", on deia que l'art i la cultura empitjoren la vida de l'home: contraposa els pobles primitius, incultes, profundament moralistes, i feliços, als pobles cultes, que són corruptes, malvats, avariciosos i esclavitzats per les costums. Després Rousseau fa un nou conte en resposta a una altra pregunta de l'acadèmia sobre les desigualtats socials: Rousseau contesta que, senzillament, la desigualtat és el mal original, i especialment la propietat privada i l'avarícia dels poderosos. Encara que aquesta vegada no obté el premi, l'obra augmenta la seva popularitat i es guanya l'enemistat d'alguns enciclopedistes (Voltaire li dedicà el sarcasme de "caminar a quatre potes" ja mencionat).

Per a Rousseau, si bé és veritat que l'home, degut a diverses causes per agrupar-se en societat (la climatologia adversa, per exemple), no veu aquesta unió com a idònia. De fet, com és natural, la societat aviat s'hagué d'estamentar en la divisió de treball i les relacions de dependència. Rousseau, però, no es queda ensomniat en una anarquia impossible, sinó que proposa un sistema de democràcia directa: un monarca parlamentari, la participació directa de tots els ciutadans, un sistema democràtic de vot... Així doncs, en el temps de Rousseau o mai abans gaire gent havia defensat tant àrduament la democràcia. Així doncs, l'home prehistòric ja ha perdut tota la inocència, però de la inocència regalada del desordre ha de passar a l'etapa social de defensor de la justícia. Hem de remarcar, no obstant, que la societat de Rousseau està indicada especialment per a un govern petit: difícilment "una democràcia directa, amb la participació de tothom" arribaria a un govern mundial. Aquest és el punt feble de la doctrina de Rousseau: la seva inaplicabilitat, almenys en la doctrina exacta, a grans zones i poblacions. [Fins ara, la majoria de filosofies i d'utopies (Plató, Aristòtil, Tomàs More, els il·lustrats, etc.) s'han referit a petites poblacions, i poques han assumit la dificultat d'explicar una filosofia aplicada a grans zones].



1.- Troba els dos dibuixos iguals:

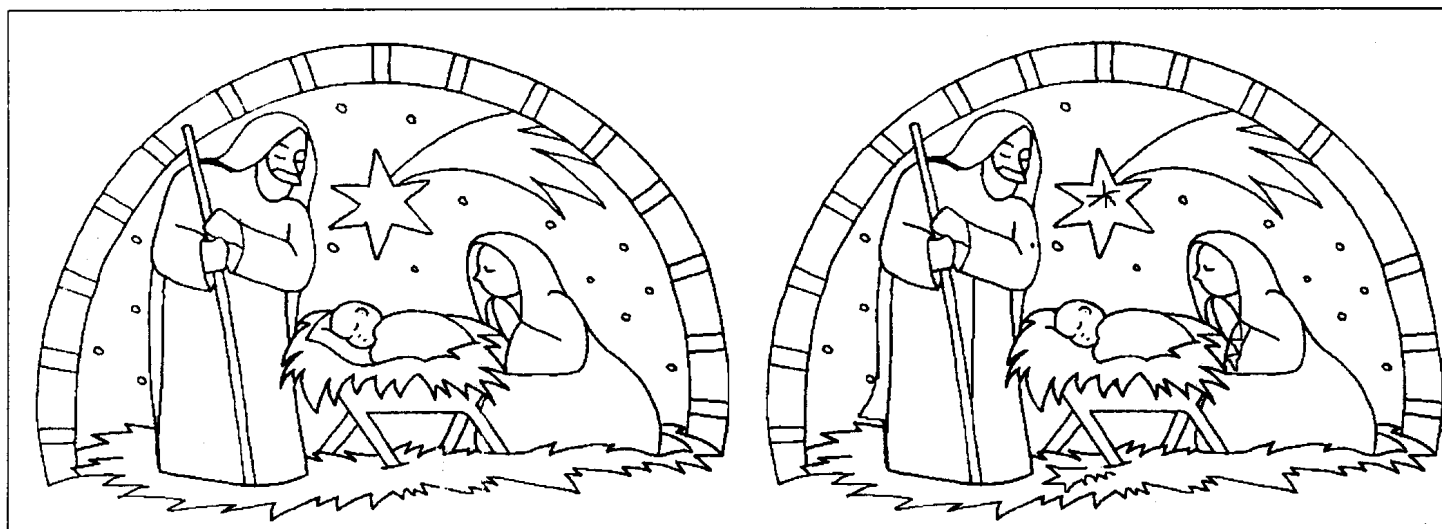
Margalida Fiol



2.- Endevinalla:

**No sé si ho  
endevinaràs.  
Quina cosa és  
aquella  
On tots fiquen  
el nas?**

3.- Troba 8 diferències:



Solucions al número anterior

2.- Completa aquesta sèrie:

50 54 -2 52 +1 53  
+3 56 -2 54 +3 57  
-1 56 +3 59 +1 60

3.- Endevinalla: el coixí

4.- Posa el número que  
correspon a cada casella:

5	12	7	→24
10	8	6	→24
9	4	11	→24
↓24	↓24	↓24	↓24

4.- Cerca el nom de 7 coses  
relacionades amb el Nadal:

S	L	A	G	E	R	K	L	P	S
M	A	I	T	I	N	E	S	Z	R
E	J	J	O	E	Z	G	E	G	E
L	L	I	N	D	I	O	T	M	I
T	O	R	R	O	U	K	S	H	S
E	N	Y	L	C	M	J	E	F	D
B	H	D	Q	C	K	U	F	J	L



## La venedora de llumins

Transcripció de **Margalida Fiol**

Quin fred tan atroç! Queia la neu i la nit estava arribant. Era la nit de Nadal. Enmig del fred i la foscor, una pobra nena va passar pel carrer amb el cap i els peus nus.

De fet, quan va sortir de casa tenia sabates; però no li havien servit molt temps.

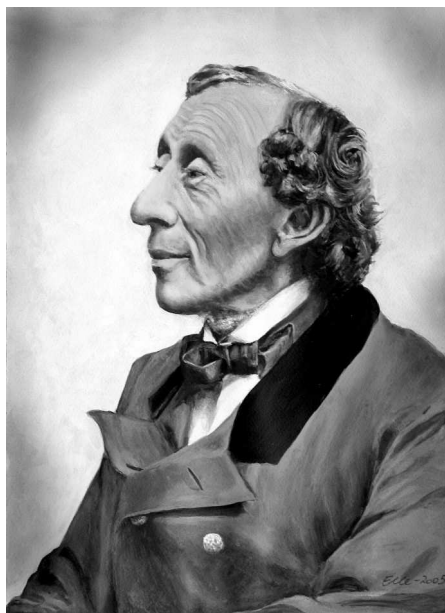
Eren unes sabatilles enormes que un altre ja havia fet servir, tan grans que la nena les va perdre en afanyar-se a creuar el carrer.

La nena caminava descalça i tenia els peus vermells i blaus del fred; portava en el davantal, que era molt vell, algunes dotzenes de caixes de llumins i tenia a la ma una d'elles com a mostra. Era molt mal dia. Cap comprador s'havia presentat i, per això, la nena no havia guanyat ni un cèntim. Tenia molta gana, molt de fred i un aspecte miserable. Pobre nena! Els flocs de neu es posaven sobre els seus llargs cabells rossos, que li queien en preciosos bucles sobre el coll; però no pensava en els seus cabells. Veia lluir les llums a través de les finestres; l'olor dels rostits se sentia pertot arreu. Era el dia de Nadal i en aquesta festivitat pensava l'infeliç nena.

Es va asseure en una plaça, i es va arraulir en un racó entre dues cases. El fred s'apoderava d'ella i entumia els seus membres; però no s'atrevia a presentar-se a casa seva; tornava amb tots els llumins i ni una sola moneda. La seva madrastra la maltractaria i, a més, a ca-sa seva també feia molt de fred.

Ah! Quin plaer li causaria escalfar-se amb un llumí! Si s'atrevis a treure'n un de sol de la caixa, a rascar-lo contra la paret i a escalfar-se els dits! Va treure'n un. Ritx! Com il·luminava i com cremava! Desprenia una flama clara i calenta com la d'una espelma. Quina llum tan bonica! Creia la nena que estava asseguda en una gran xemeneia de ferro, adornada amb boles i coberta amb una capa de llautó lluent. Cremava el foc d'una forma tan bonica! Escalfava tan bé!

Però tot acaba en aquest món. La nena va estendre els seus peus per a escalfar-los també; però la flama es va apagar, ja no li quedava més que un



trosset de llumí. En va fregar un altre, que va cremar i brillar com la primera vegada; i allà on la llum va caure sobre la paret es va fer tan transparent com una gasa. A la nena li va semblar veure una habitació en la que la taula estava coberta per un mantell blanc amb fines porcellanes, i sobre el qual un indiots rostit i farcit de trufes exhalava un perfum deliciós. Oh sorpresa! Oh felicitat! De sobte va tenir la il·lusió que l'au saltava del seu plat sobre el paviment amb la forquilla i el ganivet clavats en el pit, i rodava fins a arribar als seus peus; però el segon llumí es va apagar i no va veure davant seu més que la paret impenetrable i freda.

Va encendre un altre llumí. Lla-



vors va creure veure's asseguda a la vorera d'un magnífic pessebre: era més ric i més gran que tots els que havia vist en aquells dies en els aparadors dels més rics comerços.

Mil llums brillaven en els arbres; els pastors semblaven moure's i somriure a la nena. Aquesta, bocabadada, va aixecar llavors les dues mans i el llumí es va apagar. Totes les llums del naixement es van elevar i va comprendre llavors que no eren més que estrelles. Una d'elles va deixar una estela de foc al cel.

- Això vol dir que algú ha mort - va pensar la nena; per que la seva àvia, que era l'única que havia estat bona amb ella, però que ja no existia, li havia dit moltes vegades: "Quan cau una estrella, es que una ànima puja fins al tron de Déu". Encara va fregar la nena un altre llumí a la paret, i va creure veure una gran llum, enmig de la qual estava la seva àvia de peu i amb un aspecte sublim i radiant.

- Àvia! - va cridar la nena - Porta'm amb tu! Quan s'apagui el llumí sé molt bé que ja no et veuré més! Desapareixeràs com la xemeneia de ferro, com l'au rostida i com el bonic naixement!

Després es va atrevir a fregar la resta de la caixa, per que volia conservar la il·lusió de que veia a la seva àvia, i els llumins van deixar anar una claredat molt intensa. Mai l'àvia li havia semblat tan gran ni tan bonica. Va agafar la nena per sota el braç i les dues es van elevar en mig de la llum fins a un lloc tan elevat, que allà no feia fred, ni es passava gana, ni tristesa: fins al tron de Déu.

Quan va arribar el nou dia seguia la nena asseguda entre les dues cases, amb les galtes vermelles i un somriure en els llavis. Morta, morta de fred a la nit de Nadal! El sol va il·luminar aquell tendre ésser arraulit allà amb les caixes de llumins, dels quals una havia cremat completament.

- Ha volgut escalfar-se, pobreta! - va dir algú.

Però ningú va poder saber les boniques coses que havia vist, ni en mig de quin resplendor havia entrat amb la seva anciana àvia al regne dels cels.



## L'E.L.A. en el microscopi de la paraula Sinapsi, la connexió neuronal

Miquel Jordan i Ronsano

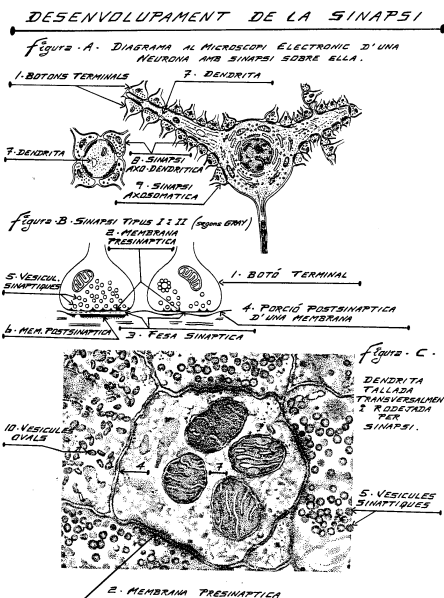
Amb tota complaença dedic el present article al bon home que és Rafel Alomar i Ramis, a qui la cruel E.L.A. va privar que seguís practicant físicament la seva passió de tresscar per les encisadores muntanyes mallorquines, però mai no el podrà interdixir que mentalment ho segueixi fent. Així doncs, amb el seu intel·lecte sempre serà capaç de recórrer la serra de na Burguesa, l'elegant mola de s'Escrop, el piramidal puig de Galatzó, entrar a la cova des Ribellots i contemplar com del trespol hi brolla un fontanal, o bé visitar la cova des Cap de Calafiguera, on es va trobar la imatge de la Mare de Déu de Portals, per citar tan sols uns pocs. Per això la inhumana malaltia mai, mai no li podrà arrabassar que amb la seva ment segueixi tresscant pels meravellosos llocs que atresora Mallorca.

Ànims, senyor Alomar, i endavant!

Un cop vam descriure -més o manco- en els capítols precedents el cos cel·lular i les ramificacions d'una motoneurona, així com el seu metabolisme, avui intentarem fer cinc cèntims de com es produeix la transmissió de l'impuls nerviós entre neurones motores, conegut com sinapsi.

En primer lloc dissecionarem el significat de sinapsi, que està conformat per *sin*, que és una forma prefixada del mot grec *syn*, que vol dir conjuntament, plegats, alhora i d'*apsi*, que vindria de la terminologia astronòmica *àpside*, que és cadascun dels dos extrems de l'eix major de l'òrbita traçada per un astre. Amb la qual cosa podem deduir que sinapsi ve a expressar la unió de dos extrems, que en aquest cas són els de les motoneurones.

I és precisament això el que es produeix en la sinapsi: la unió de dues fibres nervioses entre elles, o bé del nervi amb el múscul directament, connexió que té el punt de contacte sense fusió entre el cilindre d'una neurona motora, que seria l'axó, i el cos cel·lular o les dendrites d'una altra, procés pel qual es transmet l'impuls nerviós d'una cel·lula a la contigua, o al paquet muscular.



Ara mirarem de prim compte l'esmentada transmissió. L'axó, que com ja sabem és el perllongament més llarg de la neurona, té unes petites ramificacions en el seu extrem final, les quals acaben amb un gran nombre de menuts embalsams en forma de maça denominats botons terminals.

La sinapsi es forma entre els botons i la membrana de la neurona adjacent, de manera que l'excitació és transmesa d'una cel·lula a l'altra.

Aquest procés es divideix en una porció presinàptica situada en el botó terminal (A.B.1) que conté la membrana del mateix nom presinàptica (B.C.2), la fesa sinàptica (B.3) i una porció postsinàptica que té la membrana de l'altra neurona (B.C.4).

Els botons terminals no contenen ni neurofilaments ni neurotúbuls, però sí presenten mitocondries i sobretot vesícules sinàptiques (B.C.5) generalment petites i clares, que s'aboldronen contra la membrana presinàptica.

Mentres que la fesa sinàptica conté força sovint una obscura banda de matèria filamentosa que està comunicada amb l'espai extracel·lular, tanmateix les porcions o membranes pre i postsinàptiques esmentades presenten condensacions denses als electrons.

Densitats similars també es troben en altres varietats d'unions cel·lulars, com és la zònula o màcula adherents. Si més no, aquestes últimes són sempre simètriques, amb la qual cosa la zona de condensació és idèntica en ambdues bandes de la unió.

Cosa ben distinta succeeix en la sinapsi, que és una unió asimètrica, és a dir, la zona densa de la membrana denominada postsinàptica (B.6) és habitualment quelcom més ampla i espessa que la presinàptica.

Segons els neuròlegs que investiguen aquest món cel·lular tan interessant, les sinapsis es classifiquen d'acord amb la seva localització, estructura i funció o bé segons els neurotransmissors que utilitzen.

Tal i com ja hem comentat anteriorment, els botons terminals fan sinapsi sobre les dendrites, que són les múltiples ramificacions curtes que brollen del nucli neuronal (A.C.7), procés denominat sinapsi axó-dentrítica (A.8).

També poden fer sinapsi sobre

# Ultramillor

**Agència de viatges del grup A**  
**Títol 999**

**Carrer del Sol, 19**  
**Cala Millor-Mallorca**  
**Tel. 971 585720**



el pericarió, que és el cos central cel·lular de la neurona motora; a aquesta transmissió se l'anomena sinapsi axosomàtica (A.9), però si els botons terminals fan la sinapsi sobre un altre axó, es diu axo-axònica.

D'acord amb el prestigiós neuròleg Gray (B) les sinapsis es distingeixen estructuralment en dues castes: les del tipus I i les del tipus II, diferenciades per l'amplitud de la fesa sinàptica i les característiques de les zones denses.

En les del tipus I la fesa és més ampla i la membrana subsinàptica és més espessa, estenent-se per tota l'àrea de contacte, mentres que en les del

tipus II la fesa és més estreta i les zones denses es restringeixen a tan sols alguns punts i la densitat subsinàptica està molt manco desenvolupada, el que comporta que l'asimetria no apareix tan clarament.

Existeixen també diferents castes de transmissió entre ambdós models: la sinapsi excitadora i la inhibidora. La major part de les primeres es troben en les dendrites, mentres que les segones es localitzen preferentment sobre el pericarió o l'axó, on l'excitació té el seu origen, poguent ésser més efectiva-ment suprimides.

Per finalitzar apuntarem que malgrat les vesícules sinàptiques són

generalment rodones, alguns botons contenen vesícules ovals o llargues (C.10) les quals han sigut considerades com més característiques de les sinapsis inhibidores.

### **L'ULTIMA PARAULA LA TÉ NA CATY**

*Els qui estan al meu voltant m'ajuden a omplir la meua vida i procuren fer d'ella almanco una ombra del que era abans.*

*Cada tros d'aquesta ombra significa molt més del que ells mateixos pensen.*

*Jo els ho agraeixo a ells i ells a mi. Ens ho agraïm mútuament.*

## **Estimar Mallorca**

Miquel Costa i Llobera va ser un mestre en la tasca de cantar el nostre paisatge. La seva concepció clàssica de la poesia, els profunds coneixements que tenia de la cultura grega i romana, una concepció moderníssima de l'ús de la llengua catalana, l'han fet un autèntic pioner en el camp de la poesia mallorquina. I, indubtablement, en la manera d'expressar alguns dels sentiments més profunds del poble mallorquí. Fins aquell moment hi havia massa arcaisme, massa temes arnats, en les composicions dels jocloralistes de la pàtria.

Molts poetes de finals del segle XIX omplen pàgines i més pàgines amb ridícules buidors historicistes. Històries de ducs i comtes escrites en un català tan edulcorat i fals que no servia per a bastir els fonaments d'una cultura vigorosa, a l'alçada del poble que havia servat la llengua en temps d'oprobri i opressió. Uns dels mèrits principals de Miquel Costa i Llobera és precisament el d'haver sabut bastir un català literari d'una modernitat increïble, un català que encara avui dia mostra tot el seu accentuat vigor i potència.

En les pàgines de la Poesia completa de Miquel Costa i Llobera que acaba d'editar El Gall (Pollença, 2004) podem trobar nombrosos exemples d'això que afirmam. Vet aquí un món en perill. Un món que han cantat els nostres poetes i han pintat els artistes que han es-

timat Mallorca i que avui, com hem escrit ara i adés, ja corre perill. I si per un plat de lleties destruïem el que cantaren les nostres escriptores, els esperits sensibles que estimàvem la nostra terra... quina herència de ciment i hamburgueseries llegarem als nostres fills, a les generacions que vendran rere nostre? Mons misteriosos del barranc de Bianiaraix, del torrent de l'Ofre, de les valls ocultes de la serra de Tramuntana, dels racons d'Escorca, Sóller, Pollença. Haurem de tornar als clàssics, llegir novament l'obra de l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria, per a destriar com era aquella illa que desapareix a pas de gegant.

Aigua i vegetació, reserva d'ocells i plantes i fauna de torrents i torrenteres. Màgia dels indrets sagrats dels mallorquins i mallorquines que ens han precedit des de la fondària de la història. Sovint, en contemplar racons com aquest de l'aigua maragda dels voltants de sa Costera em deman què hauríem de fer els mallorquins i mallorquines per a servir paisatges dignes del pinzell d'Ankermann, Anglada Camarassa, Antoni Gelabert o Santiago Rusiñol.

Bernat Vidal i Tomàs, en el pròleg de setembre de 1951 al poemari de Blai Bonet *Entre el coral i l'espiga*, ens explicava com en aquest poemari «Blai, febrós, guarda amb avarícia la menta de la correntia i de l'embar. Juga amb un ramell olorós de coral. I, amb el cap

sobre el coixí, com Rupert Brooke, sent la mar per dins ses venes».

Jo no sé, i no vull ser pessimista, si els sobrevivents del present o els que vendran després de nosaltres també tendran la mar de Mallorca dins les venes com la tenia Blai Bonet, Miquel Costa i Llobera, Cèlia Viñas, Gabriel Alomar, Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Jaume Vidal Alcover o Antoni Vidal Ferrando, entre molts d'altres poetes nostres.

Recordem que l'escriptor Antoni Vidal Ferrando ha parlat dels paisatges de Mallorca a les seves novel·les. Hi apareixen quasi sempre com a teló de fons de la vida dels pobladors. La mar, especialment, i els contorns de les cales, es converteixen en presències constants d'una narrativa plantejada com a repte literari i com a crònica d'una època.

Unes imatges que em porten novament als versos de La Cala de Blai Bonet. No endebades ambdós poetes són d'aquest poble lluminós que té per nom Santanyí. Recordi, aquell que tenguí la memòria curta, que els dos poetes han donat tot el millor que tenien, la veu, la saviesa, la vida, totes les paraules dels seus secrets abecedaris, per a salvar, si és possible encara, la bellesa d'aquesta Mallorca a punt de desaparèixer sota les onades de l'especulació més desfermada.

**Miquel López Crespí**



**Jaumet:** Bé, atlots; sé de l'interès per seguir lo no acabat a la darrera, però com aquest mes és el de les bones intencions, de moment podríem demanar bones intencions i no donar canya.

**Ramon:** Es molt trist veure com la gent ha de tenir unes dates per poder rentar la consciència, quan en el món hi ha molta gent que no té dates per morir de fam o d'altres calamitats, però, què n'hem de fer?

**Tomeu:** Té raó en Ramon, però és millor això que no res. Si em permeteu, abans d'entrar en els desitjos hi posaré un poc d'humor polític: en el Camp Nou el dia que el Barça va treure el mapa dels Països Catalans, vaig sentir una gent que cridava: tanqueu "La Porta". Què cony devia voler dir aquesta gent? Perquè jo vaig mirar i cercar tant per l'est, el sud i l'oest i no en vaig veure cap, de porta oberta.

**Jaumet:** Té moltes interpretacions això, o no? Bé, si qualcú vol amollar qualche altra xorrada que l'amolli ara, abans de donar els nostres bons desitjos per les properes festes.

**Julia:** Va, jo en diré una de la història d'Espanya, es una xorrada, eh! no estic parlant dels senyors del PE-PE. Quan en Leopoldo Esquilache era el primer conseller del rei Carles III, sempre li donava guerra per modernitzar el país. Un dia, el rei, cansat de sentir-lo, li digué: Perquè ficar-mos en aquests en mal de caps si el poble és com un nin petit que quan el rentes crida i fa potadetes?

**Mariano:** Jo també vull col·laborar en les xorrades. Un nin i son pare es passegen pel poble, troben un estranger i els demana qualche cosa; després d'una bona estona de manotejar i de parlar cada qual lo que volia, aquell estranger ho deixa anar per impossible i se'n va; al cap d'una estona els diu:

mon pare jo en ésser gran vull estudiar idiomes. A lo que son pare li contesta: i per què?, si per parlar s'estranger han de ser dos.

**Jaumet:** Xesc i tu que no tens cap xorrada per contar?

**Xesc:** Jo venia preparat per desmuntar la demagògia d'aquesta gent del PE-PE en lo de s'escola de Sa Coma, de desmuntar-los el farol de la compra de sa Punta de n'Amer, i intentar fer-los avergonyir amb la distribució de les motos a les diferents policies municipals de la nostra Illa. Però com que això no caduca ho deixarem com a xorrada i ja hi serem a temps d'explicar aquestes històries ben explicades.

**Jaumet:** A mi també em fa ganes parlar de la manera tan descarada que empren per fer política. Un no sap si se segueixen les normes de Madrid, de Palma o per ésser del PE-PE han d'ésser així de demagogcs.

**Xesc:** El meu desig és: Que els bisbes facin la seva feina i modernitzin la seva Església, perquè pareix que no s'adonen com seguim tenint SIDA arreu del món. Els polítics que també facin la seva feina i augmentin el nivell d'educació i l'assignatura dels valors humans i a lo millor en el futur no hi haurà tanta crispació perquè s'aprendrà a perdre.

**Jaumet:** Abans de seguir us explicaré l'opinió meua dels valors humans: De nins llegíem molts de TBO's, Roberto Alcazar i Pedrín, Capitán Trueño, Jabato, Guerrero del Antifaz i altres; tots eren uns herois que lluitaven per un ideal, defensaven el dèbil, no admetien injustícies, eren amics dels seus amics i fidels a la seva companya; no tenien peresa i sempre estaven preparats per lluitar -malgrat sempre lluitassin mai vaig llegir un TEBO que hi hagués un mort-. Ara el nins s'asseuen davant el televisor i l'únic que aprenen és a trepitjar el que es posa al davant per aconseguir els seu objectius i lo poc que val una vida humana.

**Julia:** El meu desig és pel Govern de la nostra Comunitat: li deman que se senti orgullós de la seva llengua, de la seva cultura i que tracti per igual tots els pobles, perquè ells són els governants de tots.

**Tomeu:** Jo els demanaria que

fessin feina seriosament per la sanitat i que aprenguessin a negociar amb el govern de Madrid fos del color que fos.

**Ramon:** Jo li deman al Govern Balear que gestioni bé els seus recursos i no hipotequi la nostra economia amb carreteres innecessàries o ponts monstruosos com el que hi ha vora la gasolinera de Sant Llorenç i un parell de cents de metres més endavant. Que no faci hospitals aquí on no toqui i que no gastin en ràdios i televisions partidistes.

**Jaumet:** I als nostres governats del poble, quins desitjos els poden demanar?

**Xesc:** Jo tenia preparat demanar-los mes informació damunt l'Agenda 21, però pareix que m'han llegit el pensament i en el darrer bulletí municipal queda tot bastant explicat. L'únic que els puc demanar és que no s'aturin d'informar.

**Julia:** Parlant de l'Agenda 21, jo els demanaria que no pedaçassin més ca ses Monges, perquè amb l'extensió que té aquest casal li podrien fer moltes coses, com per exemple una sala d'oci per a nins i joves.

**Tomeu:** Parlant de pedaçar, ara que tenim la maquinària a prop, per favor que no tornin pedaçar la carretera vella de Son Servera, que l'asfaltin d'una punyetera vegada.

**Mariano:** Jo, com que voltros heu demanat tant, em sembla que em limitaré a posar fi a la tertúlia amb la meua contarella:

Un senyor entra dins un compartiment de tren on hi havia dues monges. Demana si es pot asseure en front d'elles i la major, amb una cara de vinaigre que espantava, li diu :

-Segui, però al tanto amb els ous.

El senyor es fixa que damunt la cadira que anava a asseure's hi havia un paquet.

-Dins aquest paquet que hi duis ous?, demana.

La més joveneta, amb un somriure angelical li contesta:

-No senyor, hi duim agulles de cosir.





Resum comparatiu del mes de novembre de 2005 - 2004		
anys	2005	2004
Cel serè	3	8
Cel nuvolat	17	10
Cel cobert	11	11
Gelades	0	2
Calabruix	1	1
Boirades	1	0
Tempestes	4	3
Temp. màx.	27	21,3
Temp. mín.	9,9	2,6
Mitja del mes	18,4	12,3
Màx. mitja	23,3	17,3
Mín. mitja	14,2	8,1
Pluja del mes	67,4	161,1
Pluja acumulada	403	446
Velocitat màx.	del vent	
S.Llorenç	54,7	74
Sa Fontpella	78	90

## Comentari

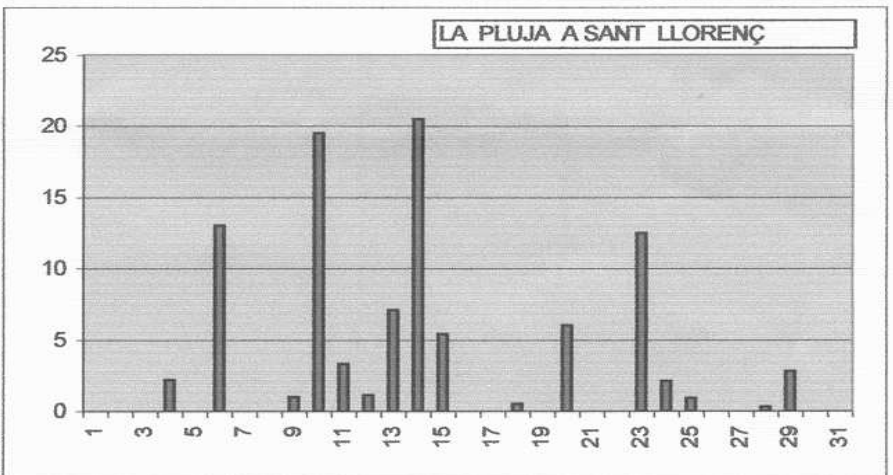
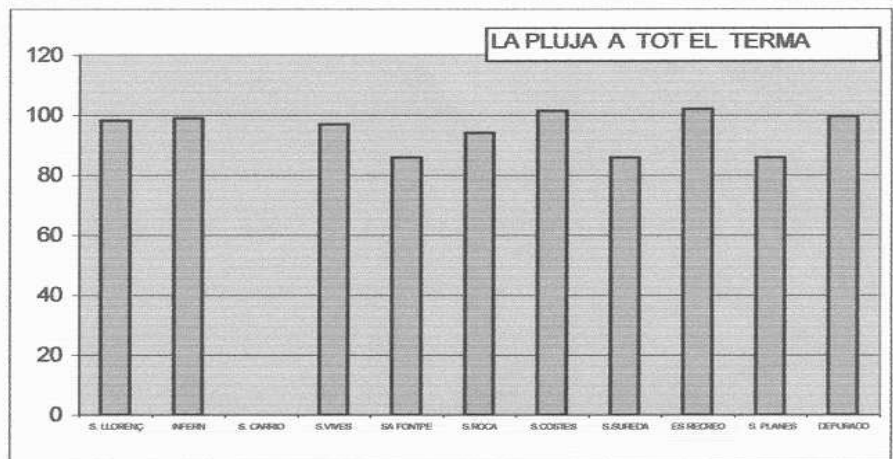
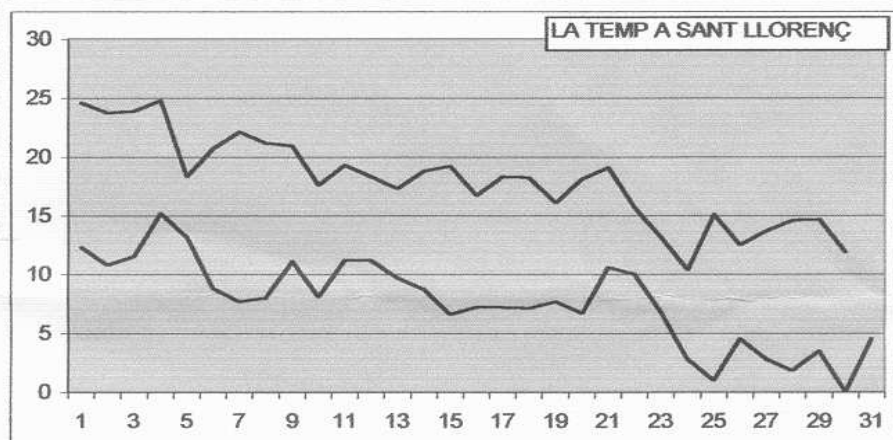
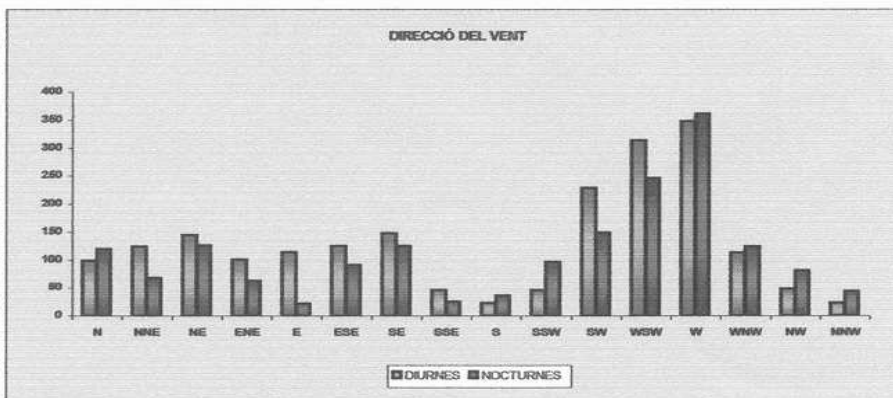
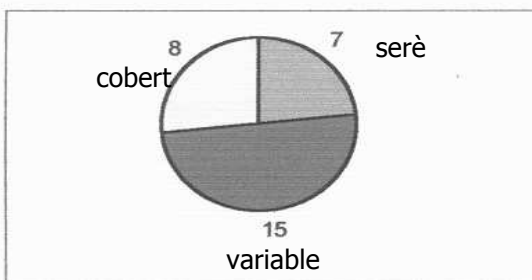
El mes de novembre d'enguany, a més de ploure molts de dies, va començar temperat i d'una forma progressiva arribà a final de mes amb fred vitenc i gelades, a la darrera de les quals el termòmetre va quedar amb 0º, el que suposa gel als vidres dels cotxes que dormen al carrer i en llocs habitualment freds.

Es veu en els gràfics de la dreta com davalla la calor, com si es tractàs d'una escala amb els escalons mal fets.

I de la pluja tenim que és el mes que més ha plogut en quantitat i en dies. Dels 30 que en té el novembre n'ha plogut 16 i així i tot no ha davallat el torrent. Això és ploure bé! Toquem fusta, que per enguany som una regió privilegiada: mirau les nostres germanes Canàries de quina manera han passat per la pedra. Res, que un no pot estar mai segur, que els fenòmens naturals no tenen amics ni coneguts.

El mes que va ja veurem de què parlarem.

**Xesc**





## Siau qui sou

Aquestes paraules foren escrites per mossèn Miquel Costa i Llobera, poeta mallorquí, pollencí per més senyes, que visqué entre el segle XIX i el segle XX. Aquestes paraules també formen part de l'obra poètica d'un manacorí que ens deixà ja fa deu anys, Guillem d'Efak, que escrivia:

"El vell regne de Mallorques  
el voldrien fer bocins  
per això la Història crida:  
Siau qui sou, mallorquins !

Aquesta introducció ve a compte per explicar-vos una història que fa uns mesos va succeir a un amic meu, li direm en Xesc.

En Xesc, un dia de finals del mes de juliol s'aixecà febrós, amb tossina, la gargamella coenta, tots els ossos li feien mal. Va anar al Punt d'Atenció Primària més proper al seu domicili, a la barriada de Son Pisà, a Palma. Allà l'atengué una metgessa que no entenia cap paraula de les que en Francesc li deia. En Xesc, que és molt bona persona i és molt pacient, intentà de les mil maneres que la doctora esbrinàs el que li passava, però tot fou inútil.

Després d'uns dies de descans al llit, en Xesc, molt millorat, es decidí a presentar una queixa al Servei de Salut de les Illes Balears. Passaren els dies i el meu amic, que no havia hagut de tornar a visitar el metge, s'havia oblidat de la història. Fa una setmana una carta de l'IB-Salut el tornà a la realitat. Des de l'organisme oficial li comunicaven que havien rebut la seva queixa, l'havien examinada, estaven ben bé d'acord en potenciar la llengua que emprà cada dia en Xesc, la de Mallorca, però poca cosa podien fer si el personal que atén cada any milers de pacients no entén el mallorquí. Això sí, es permetien aconsellar-li que, si una altra vegada, es trobàs en aquesta situació es fes entendre, canviàs de llengua, ja que "és el seu estat de salut allò que s'ha d'objectivar i el més interessat és vostè". Després de llegir la missiva en Xesc va tenir una pujada de sang i de mala llet i va haver de tornar al metge.



Fins aquí la història, real, encara que pugui parèixer mentida.

La llengua que es parla a Mallorca, el mallorquí, un dialecte del català, com el barceloní, el valencià o l'alguerès, té la consideració d'idioma oficial, juntament amb la llengua castellana i ningú no podrà ser discriminat per causa de l'idioma, segons l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, aprovat pel Parlament el 25 de febrer de l'any 1983, i ha de ser objecte d'especial respecte i protecció, segons l'article 3 de la Constitució espanyola, aprovada l'any 1978.

Han passat vint-i-set anys des de l'aprovació de la Constitució i vint-i-dos des de la promulgació de l'Estatut i encara estam així, amb sos calçons baixos.

Mallorca té una llengua pròpia, la dels nostres avantpassats, la que parlaren els que ens deixaren el tresor de les Rondaies Mallorquines, la del beat Ramon Llull, la de mossèn Salvador Galmés, la de Joan Alcover, la de mossèn Antoni Maria Alcover, la de Bartomeu Rosselló-Pòrcel,... Aquesta llengua té el dret a ser coneguda i a ser respectada i els governants haurien de posar mesions, de veres, perquè fos la llengua de comunicació dels joves, dels diaris, de la televisió, de la ràdio, de l'administració i haurien de vetllar perquè a ningú li pugui passar això que vos he contat que li succeí al meu amic Xesc.

Tal vegada algun lector trobarà que en Francesc va fer llarg i que poc li costava parlar en castellà, a més a més, la bona educació així ho exigeix.

Diu en els entesos, els psicòlegs, els lingüistes i els sociolingüistes, que un poble oprimat, dominat al llarg dels anys, amb les seves llibertats malmeses, adapta la seva conducta a la que predica la cultura dominant. Si ens han dit "habla en cristiano", ens han tractat de "polacos", de "perros", de pagès, ens han

dit "catalufa", ens han ensenyat que s'ha de contestar en la "llengua del imperio", ens han castigat per parlar en mallorquí, és lògic que arribem a pensar que som un poble inferior, que ens devem a aquells que comanden, que la nostra llengua només serveix per anar per casa, que si hi ha un conflicte entre llengües és a nosaltres a qui toca abaixar el cap.

El mallorquí només es servarà si tots i cada un de nosaltres volem que així sia. Si parlam la nostra llengua sempre que poguem, si exigim respecte per la nostra parla, si animam als que no la parlen a fer-ho, si ajudam els nou vinguts a integrar-se, si no giram la llengua, si respectam les diferències que hi ha entre els parlars dels pobles de la nostra illa o entre les nostres illes, si llegim en català, si escoltam la ràdio i veiem la televisió en la nostra llengua, si demanam que l'ensenyament dels nostres fills sigui en català, si escrivim les notes, les cartes, els correus electrònics en mallorquí, si exigim dels governants que ajudin la nostra llengua, que la potenciïn i que la prestigiïn. Sols així conservarem un patrimoni, el lingüístic, tan important per a un poble com el de la terra, i el podrem llegar als nostres fills i als nostres néts.

Marià Aguiló, patriarca de les nostres lletres, poeta, pare de la Renaixença escrigué:

Cap nació pot dir-se pobra,  
si per les lletres reneix,  
poble que sa llengua cobra  
se recobra a si mateix.

Si en voleu saber més:

Arnau Puig. *Revolta de Mallorquins*. Llibre primer. Palma, 2003.  
Miquel Costa i Llobera. *Antologia lírica*. Editorial Moll. Palma, 1972.  
Estatut d'Autonomia de les Illes Balears. Institut d'Estudis Baleàrics. Palma, 2000.  
Enrique Sánchez Goyanes. *El sistema constitucional español*. Paraninfo. Madrid, 1981.  
Josep Maria Llompart. *Els nostres escriptors*. Editorial Moll. Palma, 1996.

**Tomàs Martínez i Miró**